

**KRETANJE STANOVNIŠTVA U BIVSOJ MLETAČKOJ ISTRI ZA
VRIJEME AUSTRIJSKOG I FRANCUSKOG VLADANJA
(1803—1811)**

Napomene

Zamjenom stare mletačke vlasti (1797) na području mletačke Istre Austrija (sa svojim centralnim i lokalnim organima) nastoji steći uvid u cjelokupno zatečeno stanje. U skladu s time i sa svojom politikom ona uklapa Istru u svoj okvir da bi mogla planirati i izvoditi određene promjene u ukupnoj organizaciji javnog života. Izvršeni su u tu svrhu popisi stanovništva, a evidentirani su i drugi podaci.

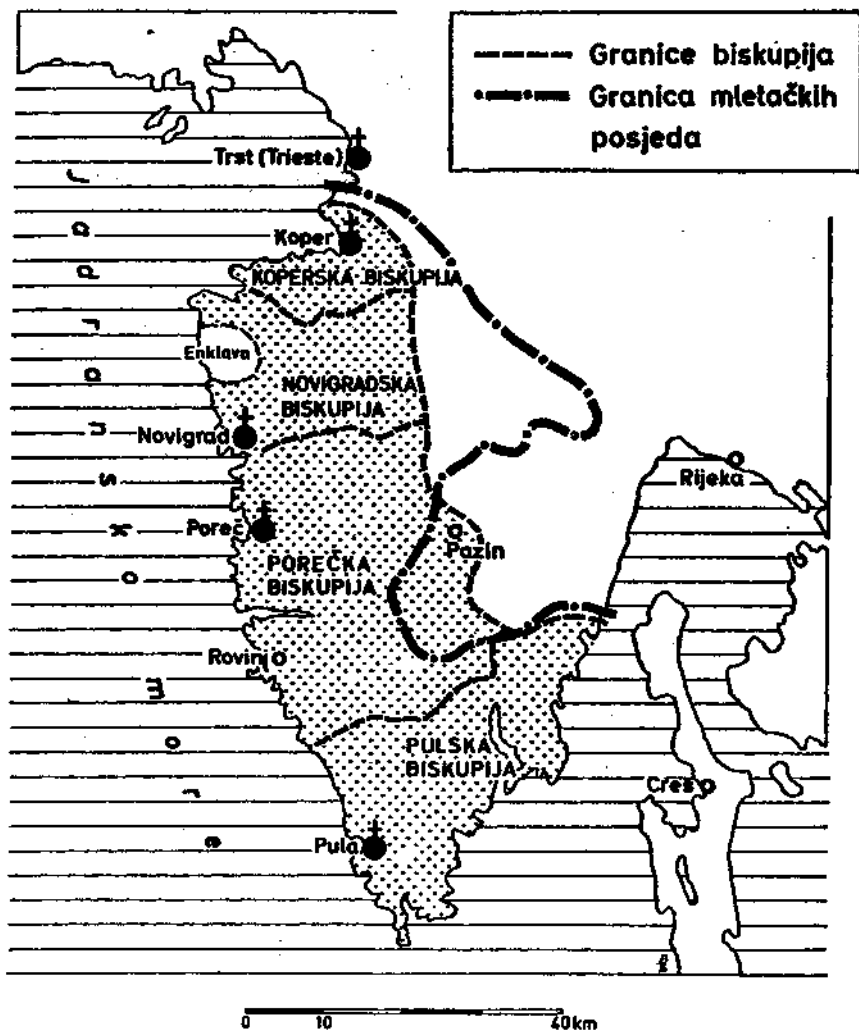
Francuzi su to nastavili i pritom su se oslanjali na prethodne austrijske popise, kao što su se Austrijanci oslanjali na mletačke.

1. Stanje stanovništva u četiri biskupije (1803)

Austrijanci nisu mogli ostaviti dotadašnju crkvenu organizaciju, iako se tu radilo više o dobivanju pregleda o njoj negoli o nekim dubljim promjenama u njenoj organizaciji. Namjera je bila akomodirati crkvenu organizaciju novonastalim prilikama. Tome su imali poslužiti novevidentirani i prikupljeni podaci o stanovništvu, koji su se dakako koristili i za druge potrebe nove vlasti.

Stanovništvo je tada živjelo u četiri istarske biskupije — u *koparskoj*, *novigradskoj*, *porečkoj* i *pulskoj*. Te su biskupije nastale u dalekoj prošlosti. U dugotrajnom postojanju mijenjao se njihov opseg, a na to je utjecao čitav niz čimbenika i okolnosti. Stoga nije čudo ako se ponekad naiđe na mjesto (ili župu) koje je evidentirano jedanput u jednoj, a drugi put u drugoj biskupiji i tome slično.¹ O tome je potrebno voditi računa, jer je to upravo velika

¹ Istarsko-mletačke biskupije sežu u daleku prošlost. U toku dugog postojanja mijenjale su se njihove granice i njihova organizacijsko-teritorijalna struktura. Koparska biskupija ide u red starih biskupija na našoj obali (registrirana je početkom VIII. stoljeća). Novigradska biskupija postoji od konca VI. stoljeća. Porečka biskupija potječe iz III. i IV. stoljeća. Za Pulu je utvrđeno da je već u IV. stoljeću imala svoga biskupa, a od 510. sasvim sigurno postojala je biskupija. Broj biskupija bio je nesrazmjeran relativno malom prostoru na kojem su se nalazile. Unatoč tome uvijek nisu imale jurisdikciju nad svim mjestima mletačko-istarskog područja. Tako su Umag i Materada kao male enklave novigradske biskupije stajale neko vrijeme (?) pod jurisdikcijom trčćanskih biskupa, jer su oni bili zemaljski gospodari i upravitelji tih mjesta (enklava je označena na

Karta 1: Biskupije na području mletačke Istre oko 1500. godine

karti 1). A s druge strane pulska biskupija sezala je daleko prema Hrvatskom primorju, doticala Rijeku i pokatkad je obuhvaćala. O navedenim i sličnim pitanjima vidi: Mario Pavat, *La riforma tridentina del clero a Parenzo e Pola, Roma 1960.* (prilog toga djela poslužio je za izradu karte 2); Božo Milanović, *Hrvatski narodni preporod u Istri (1797–1882)*, Pazin 1967, str. 30–77; *Opći šematizam katoličke crkve u Jugoslaviji 1974*, Zagreb 1975, str. 470–477, 609–615 (po njemu je izrađena karta 1); Makso Pelozo, *Hijerarhijski i teritorijalni razvoj goričke crkvene provincije (1749–1965)*, Marulić, hrvatska književna revija, Zagreb 3/1969, 2 i 3/1970.

prepreka za komparativno proučavanje kretanja stanovništva na tlu Istre. Evo tih podataka u tabličnom obliku:²

Tablica 1.

ZUPE, STANOVNIŠTVO I NJIHOVI MEĐUSOBNI ODNOSI

1	2	3	4	5	6
Obručno-kat- olijska po- stojalna po- dručja unutar biskupija	Zupe	Kapelanije	Broj mješta (tuseja)	Broj stanovnika	U postocima
KOPARSKA BISKUPIJA					
Kopar	Kopar		1	5.000	19,52
Piran	Piran		4	5.418	21,15
Izola	Izola		1	2.433	9,49
i Milje	Milje		1	1.382	5,39
	Smarje		3	737	2,87
	Korte (Dvori)		2	325	1,26
	Krkavice		4	975	3,80
	Koštabona		5	491	1,91
	Pomjan		2	294	1,14
	Marezige		4	465	1,81
	Truške		8	887	3,46
	Sočerga		2	454	1,77
	Movraž		2	550	2,14
	Kubed		4	762	2,97
	Sv. Antun		12	545	2,12
	Rižana		3	1.165	4,54
	Dekani		2	559	2,18
	Finjan		2	249	0,97
	Loka		7	1.116	4,35
	Osp		5	1.129	4,40
	Kaštel		2	458	1,78
	Savudrija		1	218	0,85
Ukupno	22		77	25.612	100
NOVIGRADSKA BISKUPIJA					
Novigrad	Novigrad		1	820	5,93
Buje		Lovrečica	1	383	2,77
Umag	Brtonigla		1	852	6,16
Oprtalj	Nova Vas		1	480	3,47
Završje	Buje		1	1.427	10,33
i		Karšete	1	153	1,10
Grožnjan		Triban	1	244	1,76

² Bilješka 25, restitucionalna građa, fasc. 1—2 (»Darstellungen«); C. R. Governo in Trieste (1776—1809), Archivio di Stato di Trieste — »Ausweise über die in dem exvenezianischen Istrien gelegenen Bisstümer, Domkapiteln, Seminarien, Manns- und Nonnenkloster; Wien-Staatsarchiv-Staats-Kanzlei, Provinzen, Fasc. 1—8, Alten Kabinetssakten, Nachlass Carnea, Kut. 1—6; Ivan Erceg, Prinosi poznavanju stanovništva i njegovih ekonomskih uvjeta života na području nekadašnje Istre, Ljetopis JAZU, knj. 70, Zagreb 1965, str. 265—282 + tabele. (U izvorima se ponekad naglašava niska točnost »wenige Genauigkeit« nekih podataka. Pri matematičkim operacijama uvukle su se određene sitne greške u izvorima, a u naš rad tokom štampanja.)

1	2	3	4	5	6
		Krasica	1	552	3,99
	Umag		1	1.111	8,04
		Materada	1	433	3,13
	Oprtalj		1	2.118	15,33
	Šterna		1	735	5,32
		Topolovac	1	430	3,11
		Gradinja	1	388	2,80
	Završje		1	822	5,96
	Kostanjica		1	278	2,01
	Grožnjan		1	1.133	8,20
	Momjan		1	1.164	8,42
		Brda	1	288	2,08
Ukupno	11	8	19	13.811	100

PORECKA BISKUPIJA

Poreč	Poreč		1	1.910	4,99
Vrsar		Maj	2	238	0,64
Puntana	Nova Ves		1	491	1,28
Gradina	Vabriga		1	117	0,30
Rovinj	Preseka		1	174	0,45
Sv. Lovreč	Tar		1	402	1,05
Kanfanar	Mugeba		1	58	0,15
Bale	Dračovac		1	243	0,63
Svetvinčenat	Fuškulin		2	199	0,52
Motovun	Zbandaj		1	452	1,18
Višinada	Vrsar		1	515	1,34
Sv. Mihovil	Puntana		1	215	0,56
svi Lemo	Gradina		1	158	0,41
Buzet	Rovinj		1	9.834	25,76
Račice	Rovinjško				
i	Selo		1	382	0,99
Kostel	Sv. Lovreč		1	918	2,40
	Baderna		1	594	1,55
	Kanfanar		1	1.165	3,04
	Bale		2	948	2,47
	Svetvinčenat		1	1.471	3,84
	Motovun		2	1.665	4,35
	Višinada		1	1.896	4,97
	Novaki		1	572	1,49
	Višnjan		1	724	1,89
	Bačva		1	265	0,69
	Karolja		1	270	0,70
	Kaldir		1	140	0,36
	Zamešk		1	95	0,24
	Sv. Ivan od				
	Šterne		1	545	1,42
	Muztrilj		1	253	0,66
	Rakotule		1	198	0,51
	Sv. Nedjelja		1	347	0,90
	Brig				
	(Sv. Vital)		1	372	0,97
	Brkač		1	140	0,36
	Sv. Mihovil		1	18	0,04
	Buzet		3	1.076	2,81
		Svi Sveti	1	490	1,28
		Crnica	4	499	1,30
		Strana	5	669	1,76
	Roč		1	998	2,61

1	2	3	4	5	6
	Hum		1	602	1,57
	Lanišće		12	1.839	4,81
	Draguč		1	605	1,58
	Vrh		2	659	1,72
	Sovinjak		1	934	2,44
	Račice		1	451	1,17
	Zrenj		4	925	2,41
	Grimalda		1	500	1,30
Ukupno	44	4	76	38.231	100

PULSKA BISKUPIJA

Pula	Pula		1	983	5,20
Vodnjan	Štinjan		1	073	0,91
Labin	Fažana		1	291	1,54
Plomin	Galežana		1	838	4,43
i	Vodnjan		1	3.237	17,14
Sv. Lovreč		Jurišići	1	416	2,20
	Filipana		1	712	3,79
	Barban		4	1.416	7,50
	Sv. Martin		1	998	5,30
	Sv. Nedjelja (Nedešćina)		1	954	5,05
	Plomin		1	875	4,63
	Labin		1	1.685	8,94
	Skitača		1	698	3,69
	Sv. Lovreč (Düminići)		1	654	3,46
	Rakalj		1	253	1,34
			1	186	0,98
		Kavran	1	200	1,05
		Martana	1	700	3,70
	Krnica		1	500	2,64
	Muntić		1	215	1,17
	Valtura		1	489	2,59
	Loborika		1	164	0,86
	Šišar		1	386	2,08
	Ližnjan		1	248	1,31
	Medulin		1	563	2,98
	Premantura		1	578	3,06
	Pomer		1	157	0,83
	Peroj		2	309	1,63
Ukupno	24	3	32	18.878	100
Sveukupno	101	15	204	96.532	

Iznijeti popisi po biskupijama padaju u vrijeme kad se gotovo istovremeno vrše popisi u Dalmaciji i mletačkoj Albaniji (u bokokotorskom području, odnosno bokokotorskoj biskupiji),¹ za koje je dao inicijativu državni savjetnik, carsko-kraljevski opunomoćeni povjerenik F. M. di Carnea-Steffaneo.²

¹ Đanko Foretić, »Tabella enciclopedica del regno di Dalmazia«, Radovi Instituta JAZU, sv. X, Zadar 1963, str. 291—304 + tabela; Ivan Erceg, Grada o stanovništvu otoka Krka 1797/98. godine, Vjesnik Historijskog arhiva u Rijeci i Pazinu, sv. XXV, Rijeka 1982, str. 59—70.

² Inače se u spisima talijanske provenijencije dalmatinskih i istarskih arhiva (zbirki) služio ovakvim naslovom: Noi Francesco Maria del Sacro Romano Impero

Steffaneo nije samo dao inicijativu za popise, već i smjernice za njihovo izvođenje, dok je za Dalmaciju koncipirao obrasce i rukovodio popisivanjem. I dalmatinski popisi sadržavaju više podataka od istarskih. Možda zbog toga što su obrasci bili s manje pitanja ili su iz predložaka koji su stizali s terena, uzeti su u konačnoj redakciji samo neki podaci. Do nas su uglavnom stigli opći pregledi koje su redigirali najviši organi pokrajine. Očevidno su ti i takvi podaci bili dovoljni za pregled stanja i organizacije (i eventualno reorganizacije) crkve i njenih ustanova na području Istre. U to se vrijeme nalazio na čelu pokrajinske uprave (»privremene vlade«) carsko-kraljevski komesar barun Filip de Roth,⁶ koji nije samo potpisao popise, već ih je sudeći po čuk-tusu pisama i sastavio. I takvi su se sačuvali i došli do nas.

Pri analizi podataka četiriju biskupija pada u oči da je svjetovna (građanska) i teritorijalna razdijeljenost navedena po jedinicama, što se ne običava činiti u crkvenim popisima. To je vjerojatno umijeto zbog bolje orijentacije i pregleda nove vlasti. Tada su takve jedinice evidentirane u biskupiji koparskoj 4, u novigradskoj 6, u porečkoj 15 i u pulskoj 5, dakle ukupno 30, a to se uglavnom poklapa sa svjetovnim popisom za to područje.⁷

Crkveno-teritorijalna razdijeljenost i organizacija bila je dosta čvrsta. U njoj je bila najvažnija župa; ona je bila dugo osnovna popisna jedinica, okvir i za crkvene i za svjetovne popise stanovništva.⁸ Registrirane su u biskupiji koparskoj 22, u novigradskoj 11, u porečkoj 44, a u pulskoj 24, u svemu 101 župa. Kapelanija je evidentirano u biskupiji novigradskoj 8,⁹ u porečkoj 4, a u pulskoj 3, u svemu 15. Ekspozitura nije nijedna registrirana.

Iz tablice 1. razabire se da su se župe uvelike razlikovale po svom teritorijalnom opsegu, po broju mjesta (naselja) i po broju stanovnika. Mjesta, naselja (*»Ortschaften«*) evidentirana su u okviru župa. Pod nazivom *»Ortschaften«* uvrštena su mala i velika naselja, gradovi i sela (!)

Određeni broj naselja u okviru župe je u pravilu omeđavao njen teritorijalni opseg. Župe su bile uglavnom osnova za svjetovnu administrativno-teritorijalnu podjelu, dok se crkvena organizacija na njima temeljila. Registriran je tada ovaj broj župa:

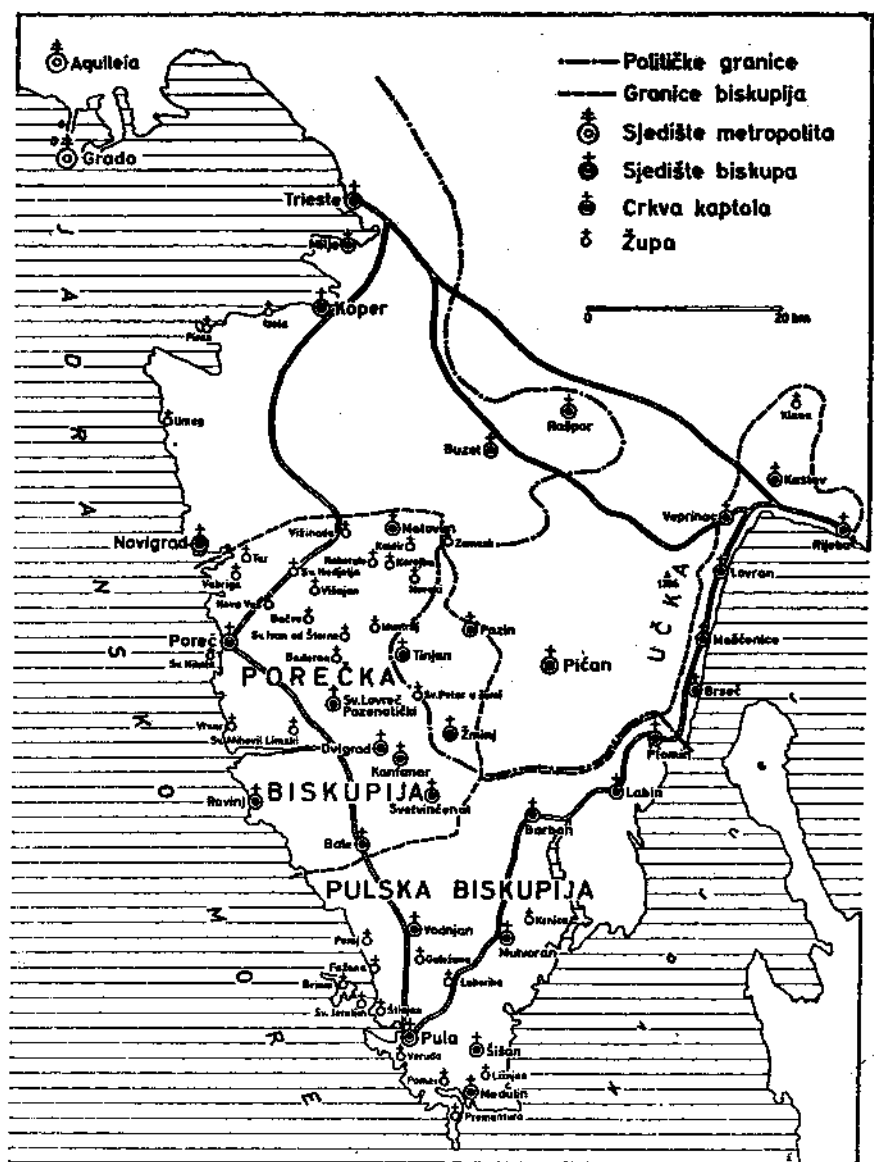
Libero Barone e Signore di Carnea-Steffaneo di Tapogliano, Barone in Cronheim ed Eppenstein, ecc. Consigliere Intimo Attuale di Stato di Sacra Cesarea Regia Apostolica Maestà Francesco II. e Suo Commissario Aulico Plenipotenziario per l'Istria, Dalmazia, ed Albania. Umro je 1825. godine. Njegova rukopisna ostavština bila je bogata i raznolika. Veći dio te rukopisne građe potjecao je iz Dalmacije i Istre ili se posredno odnosio na te dvije naše zemlje. Zbog niza okolnosti, koje su obično tada pratile takve ostavštine, ona nažalost nije u cijelosti sačuvana, već je u znatnoj mjeri okrnjena (L. Bitner, *Inventare des Wiener Haus-Hof- und Staatsarchiv*, Zweiten Band, Wien 1937, str. 54—55; zatim *Nachlass Carnea*, Kut. 1—6, Staatsarchiv).

⁶ «...il consigliere governiale e amministratore provinciale per l'Istria, Franz Philipp von Rothe, umro je 3. travnja 1804. (Ugo Cova, *L'amministrazione austriaca a Trieste agli inizi dell'800*, Giuffrè, Varese 1971, str. 13, 16).

⁷ Ivan Erceg, *Struktura stanovništva i njegova socijalno-ekonomska osnova u bivšoj mletačkoj Istri (1803)*, *Acta historico-oeconomica Jugoslaviae*, vol. 9, Zagreb 1982, str. 29—52.

⁸ Manfred Straka, *Verwaltungsgrenzen und Bevölkerungsentwicklung in der Steiermark 1770—1850*, *Forschungen zur geschichtlichen Landeskunde der Steiermark*, Graz 1978, str. 9—19.

⁹ Pisar je u izvoru zbroja pogrešno napisao 9.

Karta 2: Porečka i pulaska biskupija sa svojim župama u XVI. i XVII. stoljeću

Biskupija	Župe	Naselja	Prosječno je dolazilo na župu naselja
Koparska	22	77	3,5
Novigradska	11	19	1,7
Porečka	44	76	1,7
Pulska	24	32	1,3
Ukupno	101	204*	2

Prema tim podacima nejednak je broj naselja dolazio na župe. Najveći je bio u koparskoj biskupiji, a najmanji u pulskoj.

Od ukupnog broja stanovnika, duša (*»Seelen«*) 96.532 otpadalo je 25.612 ili 26,54% na biskupiju koparsku, 13.811 ili 14,30% na novigradsku, 38.231 ili 39,60% na porečku, 18.878 ili 19,56% na pulsku. Kao što su navedene brojke različite, tako je prosječni broj stanovnika po župama jako varirao. U biskupiji koparskoj dolazila su na župu 1.164 stanovnika, u novigradskoj 1.255, u porečkoj 868, u pulskoj 786. Međutim, stvarne brojke stanovnika po župama uvelike odstupaju od prosječno dobivenih rezultata, i to navise i manje. Ogleđajmo one navise. Samo 4 župe (Kopar, Piran, Izola i Milje) brojale su 55,55% svih stanovnika koparske biskupije. Župe Buje i Oprtalj imale su 25,66% svih stanovnika u novigradskoj biskupiji. Rovinjska župa imala je najveći broj, čak 25,76% svih stanovnika u porečkoj biskupiji. Vodnjan se isticao u pulskoj biskupiji — imao je 17,14% svih stanovnika. Neke pak župe imale su vrlo nizak broj stanovnika (od 18 do 200!). Takvih je bilo 9 u porečkoj biskupiji (Vabriga, Preseka, Mugeba, Fuškulín, Gradina, Kaldir, Zamask, Brkač i Sv. Mihovil), a 3 u pulskoj (Štünjan, Lobarika i Pomer). Malen broj stanovnika, po svemu sudeći, nije bio dovoljan za njihovo postojanje. Stoga se može smatrati da su one ulazile u proces *nastajanja* ili *nestajanja*, a što je stvarno od to dvoje bilo, to će pokazati kretanje njihovih stanovnika tokom prve polovice 19. stoljeća.*

a) Istovremeni i posebni popis porečke biskupije

Znatnu dopunu dosad iznijetih podataka omogućuje popis koji je nešto malo prethodio glavnom popisu ili je paralelno nastao s njim. Samo, na ža-

* U isto vrijeme sama tršćanska biskupija imala je 404 naselja s 52 župe, 8 kapelanija i 36 ekspozitura. I po broju stanovnika bila je veća za oko 17.000 od sve četiri mletačko-katarske biskupije. Iz Trsta nije potjecala samo svjetovno-građanska ekspanzija, već i crkvena. Trst su u prvom i u drugom pogledu favorizirali vladajući faktori.

** Nešto o tome više kao indiciji pružaju komparativne brojke o stanovništvu iz 1806. i 1851. sa šireg područja Poreča.

	Poreč i Maj	Rovinj	Rovinjsko Selo	Vižinada	Bale
1851.	3.103	11.176	397	1.476	1.412
1806.	2.185	9.665	254	1.053	1.020
Porast	918	1.511	143	423	392
Postotak	42	15,63	56,29	40,17	38,43

(L'Istria, anno VI, n. 11/1851).

Tablica 2.

STRUKTURA STANOVNIŠTVA PORECKE BISKUPLJE

Popisne jedinice	Muški	Postotak	Žensti	Postotak	Svega	Dječaci	Djevojčice	Svega	Postotak	Odrasli muški	Postotak	Stari muški	Postotak	Žene	Postotak	Svega
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Poroč	1069:	55,96:	841:	44,04:	1910:	284:	230:	514:	26,91:	597:	31,26:	188:	9,85:	611:	31,98:	1910
Selo Maj																
i Vrvari	128:	53,78:	110:	46,22:	238:	34:	26:	60:	25,21:	89:	37,39:	5:	2,11:	84:	35,29:	238
Vabriga	57:	48,71:	60:	51,29:	117:	17:	32:	49:	41,88:	29:	24,78:	11:	9,40:	28:	23,94:	117
Preseka	104:	59,77:	70:	40,23:	174:	29:	26:	55:	31,60:	58:	33,33:	17:	9,77:	44:	25,30:	174
Tar	213:	52,98:	189:	47,02:	402:	72:	59:	131:	32,58:	129:	32,08:	12:	2,98:	130:	32,36:	402
Nova Vas	269:	54,78:	222:	45,22:	491:	122:	109:	231:	47,04:	127:	25,86:	20:	4,07:	113:	23,03:	491
Zbandaj	225:	49,77:	227:	50,23:	452:	66:	100:	166:	36,72:	118:	26,10:	41:	9,07:	127:	28,11:	452
Fuškulm i Lim	102:	51,25:	97:	48,75:	199:	38:	39:	77:	38,69:	61:	30,65:	3:	1,50:	58:	29,16:	199
Mugeba	29:	50 :	29:	50 :	58:	11:	12:	23:	39,65:	17:	29,31:	1:	1,72:	17:	29,32:	58
Dračevac	121:	49,79:	122:	50,21:	243:	42:	40:	82:	33,74:	61:	25,10:	18:	7,40:	82:	33,76:	243
Rovinj	4872:	49,54:	4962:	50,46:	9834:	1416:	1206:	2622:	26,66:	3035:	30,86:	421:	4,28:	3756:	38,20:	9834
Rovinjско Selo	229:	59,94:	153:	40,06:	382:	114:	66:	180:	47,12:	92:	24,08:	23:	6,08:	87:	22,72:	382
Sv. Lovreč	456:	49,67:	462:	50,33:	918:	151:	144:	295:	32,13:	256:	27,88:	49:	5,33:	318:	34,66:	918
Selo Baderna	299:	50,33:	295:	49,67:	594:	130:	101:	231:	38,88:	151:	25,42:	18:	3,03:	194:	32,67:	594
Vižinada	641:	52,36:	583:	47,64:	1224:	209:	167:	376:	30,74:	397:	32,43:	35:	2,85:	416:	33,98:	1224
Selo Kaštelir	343:	51,04:	329:	48,96:	672:	122:	107:	229:	30,07:	204:	30,35:	17:	2,52:	222:	33,06:	672
Svetvinčenat	739:	50,23:	732:	49,77:	1471:	229:	218:	447:	30,38:	468:	31,81:	42:	2,85:	514:	34,96:	1471
Dvigrad, Kanfanar	597:	51,24:	568:	48,76:	1165:	172:	181:	353:	30,30:	386:	33,13:	39:	3,34:	387:	33,23:	1165
Kaštel Bale	453:	47,78:	495:	52,22:	948:	145:	138:	283:	29,85:	299:	31,54:	9:	0,94:	357:	37,65:	948

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Kaštel Vrsar	270:	52,42:	245:	47,58:	515:	112:	81:	193:	37,47:	124:	24,07:	34:	6,60:	164:	31,86:	515
Knežija »Borisi« Funtana	100:	46,51:	115:	53,49:	215:	42:	48:	90:	41,86:	53:	24,65:	5:	2,32:	67:	31,17:	215
Knežija »Califi« Gredina	85:	53,79:	73:	46,21:	158:	42:	32:	74:	46,83:	39:	24,68:	4:	2,53:	41:	25,96:	158
Kaštel Motovun	566:	54,16:	479:	45,84:	1045:	285:	259:	544:	52,05:	225:	21,53:	56:	5,35:	220:	21,07:	1045
Fineda	334:	53,87:	286:	46,13:	620:	159:	146:	305:	49,19:	125:	20,16:	50:	8,06:	140:	22,59:	620
Zamask	58:	61,05:	37:	38,95:	95:	16:	15:	31:	32,63:	30:	31,57:	12:	12,63:	22:	23,17:	95
Kaldir	80:	57,14:	60:	42,86:	140:	31:	13:	44:	31,42:	44:	31,42:	5:	3,57:	47:	33,59:	140
Novaki	266:	46,50:	306:	43,50:	572:	68:	94:	162:	28,32:	184:	32,16:	14:	2,44:	212:	37,08:	572
Karobjba	149:	55,18:	121:	44,82:	270:	32:	53:	85:	31,48:	70:	25,92:	47:	17,40:	68:	25,20:	270
Rakotule	101:	51,01:	97:	48,99:	198:	18:	49:	67:	33,83:	48:	24,24:	35:	17,67:	48:	24,26:	198
Brikač	70:	50 :	70:	50 :	140:	20:	38:	58:	41,42:	40:	28,57:	10:	7,14:	32:	22,78:	140
Brig (Sv. Vital)	183:	49,19:	189:	50,81:	372:	59:	71:	130:	34,94:	116:	31,18:	8:	2,15:	118:	31,73:	372
Muntrilj	133:	52,36:	121:	47,64:	254:	44:	41:	85:	33,46:	86:	33,85:	3:	1,18:	80:	31,51:	254
Sv. Ivan od Sterne	287:	52,66:	258:	47,34:	545:	90:	86:	176:	32,29:	162:	29,72:	35:	6,42:	172:	31,57:	545
Bačva	138:	52,07:	127:	47,93:	265:	31:	44:	75:	28,30:	85:	32,07:	22:	8,30:	83:	31,33:	265
Višnjani	361:	49,86:	363:	50,14:	724:	113:	111:	224:	30,93:	230:	31,76:	18:	2,48:	252:	34,83:	724
Sv. Mihovil »Sotto Terra«	10:	55,55:	8:	44,45:	18:	2:	2:	4:	22,22:	8:	44,45:			6:	33,33:	18
Sv. Nedjelja	177:	51 :	170:	49 :	347:	67:	64:	131:	37,75:	102:	29,39:	8:	2,30:	106:	30,56:	347
Buzet	308:	49,43:	315:	50,57:	623:	104:	102:	206:	33,06:	195:	31,30:	9:	1,44:	213:	34,20:	623
»Contrade« Svi Sveti	207:	42,24:	283:	57,76:	490:	97:	99:	196:	40 :	104:	21,22:	6:	1,22:	184:	37,56:	490
Strana	51:	58,62:	36:	41,38:	87:	16:	22:	38:	43,67:	32:	36,78:	3:	3,44:	14:	16,11:	87
Štrped	89:	68,46:	41:	31,54:	130:	35:	12:	47:	36,15:	48:	36,92:	6:	4,61:	29:	22,32:	130
Mium	59:	50,30:	56:	48,70:	115:	25:	27:	52:	45,21:	31:	26,95:	3:	2,60:	29:	25,24:	115

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Meriči	39:	51,31:	37:	48,69:	76:	12:	9:	21:	27,63:	26:	34,21:	1:	1,31:	28:	36,85:	76
Sv. Martin	147:	47,88:	160:	52,12:	307:	52:	80:	132:	42,99:	93:	30,29:	2:	0,65:	80:	26,07:	307
Prugn	36:	48 :	39:	52 :	75:	15:	17:	32:	42,66:	21:	28			22:	29,34:	75
Dvori	70:	52,23:	64:	47,77:	134:	20:	23:	43:	32,08:	50:	37,31:			41:	30,61:	134
Črnica i Kodolje	138:	54,33:	116:	45,67:	254:	53:	55:	108:	42,51:	78:	30,70:	7:	2,75:	61:	24,04:	254
Rakitovec	131:	59,81:	88:	40,19:	219:	55:	43:	98:	44,74:	67:	30,59:	9:	4,10:	45:	20,57:	219
Zrenj	831:	58,31:	594:	41,69:	1425:	222:	201:	423:	29,68:	559:	39,22:	50:	3,50:	393:	27,60:	1425
Nugla	70:	56,45:	54:	43,55:	124:	29:	22:	51:	41,12:	36:	29,03:	5:	4,03:	32:	25,82:	124
Knežtja Račice	217:	47,69:	238:	52,31:	451:	65:	117:	186:	40,87:	116:	25,49:	32:	7,03:	121:	26,61:	451
Kaštel Sovinjak	532:	56,95:	402:	43,05:	934:	192:	152:	344:	36,83:	300:	32,11:	40:	4,28:	250:	26,78:	934
Kaštel Hum	256:	42,52:	346:	57,48:	602:	109:	115:	224:	37,20:	117:	19,43:	30:	4,98:	231:	38,39:	602
Kaštel Roč	479:	47,99:	519:	52,01:	998:	176:	184:	360:	36,07:	265:	26,55:	38:	3,80:	335:	33,58:	998
Kaštel Vrh	336:	50,98:	323:	49,02:	659:	67:	134:	201:	30,50:	222:	33,68:	47:	7,13:	189:	28,69:	659
Kaštel Draguč	354:	58,51:	251:	41,49:	605:	123:	84:	207:	34,21:	169:	27,93:	62:	10,24:	167:	27,62:	605
Lanišće	144:	57,06:	106:	42,04:	250:	42:	34:	76:	30,40:	76:	30,40:	26:	10,40:	72:	28,80:	250
Podgače	83:	58,45:	59:	41,55:	142:	23:	16:	39:	27,46:	45:	31,69:	15:	10,56:	43:	30,29:	142
Praproče	78:	49,36:	80:	50,64:	158:	26:	23:	49:	31,01:	40:	25,31:	12:	7,59:	57:	36,09:	158
Klenovščak	30:	50 :	30:	50 :	60:	11:	15:	26:	43,34:	15:	25	4:	6,66:	15:	25	60
Kropinjak	18:	62,06:	11:	37,94:	29:	7:	3:	10:	34,48:	9:	31,03:	2:	6,89:	8:	27,60:	29
Brest	83:	62,40:	50:	37,60:	133:	30:	20:	50:	37,60:	44:	33,08:	9:	6,76:	30:	22,56:	133
Skum	112:	61,20:	71:	38,80:	183:	40:	23:	63:	34,42:	57:	31,14:	15:	8,19:	48:	26,25:	183
Dane	120:	53,33:	105:	46,67:	225:	34:	29:	63:	28	72:	32	14:	6,22:	76:	33,78:	225
Trstenik	77:	55,79:	61:	44,21:	138:	26:	23:	49:	35,50:	36:	26,11:	15:	10,86:	38:	27,53:	138
»Sotto« Rašpor	42:	55,26:	34:	44,74:	76:	11:	10:	21:	27,63:	22:	28,94:	9:	11,84:	24:	31,59:	76
Račja Vas	109:	52,15:	100:	47,85:	209:	31:	35:	66:	31,57:	65:	31,10:	13:	6,23:	65:	31,10:	209
Brgudac	128:	54,24:	108:	45,76:	236:	58:	44:	102:	43,22:	60:	25,42:	10:	4,23:	64:	27,13:	236
Ukupno	19684:	51,63:	18448:	48,37:	38132:	6440:	6021:	12461:	32,69:	11415:	29,98:	1829:	4,79:	12407:	32,54:	38132

lost, takav popis mogli smo otkriti *jedino* za porečku biskupiju," dok su za druge biskupije negdje zatvoreni ili izgubljeni. Upravo zbog toga on postaje još vredniji i dragocjeniji izvor, jer demografska struktura fiksnima u njemu nije se vjerojatno znatno razlikovala ni u drugim biskupijama.

Premda smo tablicu 2. koncipirali i saželi tako da se iz nje mogu razabrati ne samo apsolutne brojčane veličine već i njihove međusobne proporcije, valja ipak uz to istaknuti neke momente koji će još više osvijetliti pojedinosti i opći trend našeg predmeta.

Prvo što pada u oči jeste da popisne jedinice nisu istovjetne s popisnim jedinicama u glavnom popisu (tablica 1) po administrativno-teritorijalnoj razdijeljenosti, koju donosi ta tablica (kolona 1). Pa ipak najveći broj popisnih jedinica donosi isti broj stanovnika, kao što ih donose i župe (usporedi tablicu 1, kolona 2. i 5, te tablicu 2, kolona 1. i 17).

Zanimljivi su nazivi koji su dodani imenu mjesta, kao što su knežija Račice (*«Contea di Rassizza»*), kaštel Bale (*«Castello di Valle»*), selo Kaštelir (*«Villa di Castelliere»*) itd. Oni otkrivaju njihov podavni nastanak i funkciju u lokalnom ambijentu. S vremenom su dobili vlastite geografske obrise, individualizirani opseg i zasebnu zajednicu života stanovništva.

Broj muških i ženskih stanovnika u popisnim jedinicama jako je varirao (kolone 2, 3, 4, 5). Proporcije između muških i ženskih spolova pružaju šarenu sliku. Od 68 popisnih jedinica 48 su imale više muških osoba, dok su 17 imale više ženskih, a za 3 su utvrđene iste brojke muških i ženskih osoba (Mugeba, Brkač i Klenovšćak). Evidentirano je nekoliko ekstremnih disproporcija. Najveće su disproporcije između muških i ženskih spolova bile u Zamasku (61,05:38,95), Slumu (61,20:38,80), Kropinjaku (62,06:37,94), Brestu (62,40:37,60) i Štrepedu (68,46:31,54). Posebno valja istaći da su to sva mjesta u unutrašnjosti, odnosno u kontinentalnom dijelu biskupije. Nesrazmjerni brojčani odnos među spolovima utjecao je na ritam i intenzitet reprodukcije u pojedinim mjestima. Za ono vrijeme to je i te ikako bilo važno. Inače su za čitavu biskupiju te disproporcije među spolovima bile blaže, manje oštre, jer je otpadalo na muškarce 51,63%, a na žene 48,37% od ukupnog stanovništva. U isto vrijeme za cijelu Istru (mletačku) prema drugom svjetovnom izvoru bilo je muškaraca 51,19%, a žena 48,81%, dakle nema znatnijih razlika između navedenih podataka.¹⁸

Razvrstavanje stanovništva po starosti nije sretno provedeno; upotrijebljeni su opći nazivi za pojedine dobne kategorije, bez godina. Za objašnjenje toga valja se osloniti na izvor iz 1770. godine (i tu su, na žalost, navedene dobne kategorije samo za muškarce),¹⁹ te uobičajeno tu i tamo kategoriziranje stanovništva po starosti.²⁰

¹⁸ Archivio di Stato in Trieste — C. R. Governo (1776—1809), busta 1117, fasc. 8, n. 32. «Foglio dimostrativo tutte le Anime, che esistono nella Diocesi di Parenzo dietro alle attestazioni della rispettivi Parochi della Città, Terre, Villaggi e Giurisdizioni della Diocesi sudeta...»

¹⁹ Bilješka 6, str. 38.

²⁰ Ivan Erceg, Dva i pol stoljeća kretanja stanovništva Istre (1554—1807), Gunjačin zbornik, Zagreb 1980, str. 235—240; pored toga rada o kretanju stanovništva Istre vidi još: Miroslav Bertosa, Istarsko vrijeme prošlo, Pula 1978. (passim); Giulio Cervani-Ettore de Franceschi, Fattori di spopolamento nell'Istria Veneta nei secoli XVI e XVII, Atti, vol. IV, Centro di ricerche storiche Rovigno, Trieste 1973, str. 7—118.

²¹ Bilješka 7, str. 45—47; Daniele Beltrami, Storia della popolazione di Venezia dalla fine del secolo XVI alla caduta della Repubblica, Padova 1954 (passim).

Mladi muški i ženski spol tvore dječaci, mladići (*»fanciulli«*), djevojčice i djevojke (*»fanciulle«*) do uključivo 14 godina. I njihov je broj jako varirao od mjesta do mjesta. U 43 mjesta bilo je više muških, a u 24 ženskih osoba, dok je u Sv. Mihovilu registriran jednak broj obaju spolova. U toj starosnoj dobi imao je muški spol prevagu, tako da je bilo 419 dječaka (mladića) više negoli djevojčica (5168:4832). Taj mladi naraštaj zauzimao je 32,69% (ili gotovo 1/3) od ukupnog broja stanovništva biskupije.

U odrasle muškarce (*»vomini adulti«*) obično se ubraja muški spol od 15 do 60 godina. Ta je populacija imala presudnu ulogu u oblikovanju života, jer je to dob kad je biološki i radno najdjelotvornija. Njezin udio u ukupnom broju stanovništva pojedinih popisnih jedinica bio je različit; on se kretao od 19,43% u Humu do 39,22% u Zrenju. Obje te krajnosti nalaze se u unutrašnjosti biskupije. U ukupnoj količini stanovništva njihov je broj utvrđen na 11.415 osoba ili 29,98%.

Stari muškarci (*»vomini vecchi«*) ubrajaju se u kategoriju muškaraca sa 60 i više godina. Omjeri li se njihov broj po mjestima s ostalim pučanstvom, on ne samo oscilira već pokazuje oštre ekstreme.

Njegova je veličina bila u Sv. Martinu 0,65%, a u Rakotulu 17,67%, dok u 3 mjesta (Sv. Mihovil, »Prugn« i Dvori) nisu muškarci te dobi uopće registrirani.

Žene (*»donne«*) (bez određene starosne dobi) odvojeno su registrirane od djevojčica; one prema tome ulaze u dobnu kategoriju odraslih i starijih žena od 15 i više godina. Njihov je broj manje oscilirao u odnosu na ostali dio stanovništva po mjestima; one ne pokazuju ekstreme ikakvi se susreću kod muškaraca. Ta kategorija ženskog spola zauzimala je 32,54% u čitavom stanovništvu biskupije. Uz to valja istaknuti da se podacima o ženskom spolu upotrebljuje i kompletira naše poznavanje strukture stanovništva kako mjesne tako i zemaljske. Dotad bijahu rijetki popisi koji su donosili podatke o ženskom spolu. Ako su tu i tamo bili pribilježeni, onda su to obično bili sumarni podaci. Stoga naši podaci o ženskom spolu (koji su još k tomu razvrstani na žensku omladinu i na žene odrasle i stare) imaju posebnu vrijednost za konkretni predmet i za komparativno proučavanje te kategorije stanovništva.

Tablica 2. pruža pouzdan pregled mreža naselja i lokalne distribucije stanovništva. U njoj je to detaljnije iznijeto nego što se može dobiti iz svjetovnih popisa koji obično stanovništvo distribuiraju na administrativno-teritorijalne jedinice kao što su okruzi i općine. Navedeni podaci za 68 mjesta (naselja) jesu solidna osnova s kojih će se moći pratiti kretanje stanovništva. A to je za lokalnu povijest i te kako važno.

b) Gustoća naseljenosti biskupija

Gustoća naseljenosti nije neznatno, a ni jednostavno pitanje za mletačku Istru; o tome nastaju kasno sporadični podaci, koji su često međusobno kontradiktorni. Rivalitet i ekspanzija znatno su uvjetovali čvršću i jasniju razgraničenost (granice) između svjetovnih organa vlasti. Manje je bila prepoznatljiva granica između crkvenih institucija, biskupija i župa, jer je u vladao već duh tolerancije i uzajamnog špomaganja bez obzira na granice. A to je otvaralo mogućnost da se njihove površine različito procjenjuju i utvrđuju.

U tom smislu valja promatrati granice između biskupija u Istri. Podaci pak o njihovoj površini završuju da ih iznesemo.¹⁶

Koparska biskupija	25 četvornih milja	(=Quadrat Meilene)
Novigradska biskupija	9	"
Porečka biskupija	28	"
Pulska biskupija	18	"
Ukupno	80 četvornih milja	

Ako se ti podaci dovedu u odnos površina svake biskupije s njihovim brojem stanovništva (tablica 1), dobiva se ova gustoća naseljenosti. U biskupiji koparskoj dolazilo je na 1 kvadratnu milju stanovnika 1.024,48, novigradskoj 1.534,55, porečkoj 1.365,39, pulskoj 1.049,33, dok je prosjek bio 1.206,65 osoba.

Svedu li se dobiveni rezultati na suvremene znanstvene mjere, slika stanja bit će jasnija, a mogućnost komparacije mnogo veća. Kao što se obično tada događalo da su mjere bile često neujednačene i proizvoljne, tako ni u našem predmetu izbor i upotreba mjera (milje) nije bila sretna. Uzevši tadašnju vladajuću mjeru u našim krajevima i u ovom dijelu Evrope — austrijsku milju od 57 km² (=1 österreichische Quadratmeile — zu 1 000 mö. Joch 57,546 km²),¹⁷ površina bi mletačke Istre iznosila 4.560 km² (!). A to nije točno. Istra u današnjem opsegu mnogo je prostranija negoli bivša mletačka, pa ima samo 3.160 km².¹⁸ Gledajući i uspoređujući te veličine s dosad najpouzdanijom utvrđenom površinom mletačke Istre od 2.587 km² (zaokružena brojka),¹⁹ izlazi da je u našoj dokumentaciji upotrijebljena druga i manja mjera (milja).²⁰ Iz toga svega mogu se izvesti ove površinske i demografske veličine i proporcije:

¹⁶ Bilješka 2.

¹⁷ Roman Sandgruber, Österreichische Agrarstatistik 1750—1918, Materialien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte, R. Oldenbourg Verlag, München 1978, str. 23 (uzet je zaokruženi broj).

¹⁸ Enciklopedija Jugoslavije, 4, Zagreb 1960, str. 385 («... poluotok u sjeverozapadnom dijelu jugoslavenskog primorja obuhvaća 3160 km²...»).

¹⁹ Daniele Beltrami, Forze di lavoro e proprietà fondiaria nelle campagne Venete dei secoli XVII e XVIII, Venezia—Roma 1961, str. 29 — «Superficie totale (in Km²), Popolazione e densità (per Km²) delle Provincie della Terraferma Veneta e dell'Istria nel 1548, 1766, 1790 e 1931». Beltrami je jedan od vrlo rijetkih demografa i historičara u jadranskom prostoru u najširem smislu te riječi kojemu je uspjelo izračunati površine starih administrativno-teritorijalnih jedinica (provincija, grofova i slično) i utvrditi zatim gustoću njihove naseljenosti.

²⁰ Ono na što se tu i tamo obično nailazi u različitim spisima pojedinih arhivskih zbirki o mjerama za površinu (konkretno o miljama), gdje su podaci o tome neprecizni i kontradiktorni — to je Vlajinac utvrdio u svom djelu. «A i jedinice mere pomoću kojih su upoređivane i objašnjavane veličine nemačke milje, bile su ne samo po sebi razne, već su i razno shvatane». U našem se izvoru pisar posluzio, ako se smije osloniti na izvode Vlajinca (str. 606), manjom (minus) njemačkom miljom, što se uvelike slaže s podacima koje je dobio Beltrami (bilješka 18) (Milan Vlajinac, Rečnik naših starih mera — u toku vekova, Srpska akademija nauka i umetnosti, odeljenje društvenih nauka, knj. 63, Beograd 1968, str. 602—616); Bilješka 6, str. 32.

Biskupija	Površina		Broj stanovnika	
	km ²	%	na 1 km ²	%
Koparska	806,35	31,23	31,69	26,53
Novigradska	291,27	11,24	47,42	14,29
Porečka	905,24	35,02	42,24	39,60
Pulska	582,14	22,51	32,45	19,58
	2.587	100		100

Padaju u oči krupne površinske razlike među biskupijama. Novigradska je najmanja, za tri puta je manja od porečke, a za dva od pulske. Drugačije stvar stoji kad se uspoređuje njihova gustoća naseljenosti. Najgušće je bila naseljena novigradska, a zatim porečka biskupija, dok je prosječna naseljenost iznosila 37,31 žitelj na 1 km².² Čitav niz povijesno-društvenih i prirodnih čimbenika i okolnosti utjecao je na gušću ili rjeđu naseljenost. U tome je geografski smještaj biskupija igrao značajnu ulogu. Priobalno, maritimno područje, kako je već istaknuto, bilo je gušće naseljeno, dok je unutrašnjost bila rjeđe. Prema tome, gustoća naseljenosti u znatnoj mjeri ovisila je o tome da li se biskupija nalazila u maritimnom ili kontinentalnom dijelu Istre. Inače se prosječna naseljenost Istre kretala oko tadašnje naseljenosti ostalih hrvatskih i susjednih zemalja.

2. Posljednji austrijski i prvi francuski popisi

Nešto prije zamjene austrijske vlasti (ili uprave) *francuskom* (1805) austrijski organi vlasti (na terenu) proveli su popis (posljednji) stanovništva, koji je poslužio za drugačiju *sudsko-upravnu* organizaciju i teritorijalnu razdijeljenost. Taj je popis bio okvir prvom francuskom popisu (1806), kojim se također nastojalo učvrstiti novu organizaciju vlasti i učiniti njene organe na terenu što djelotvornijim.

Upravo zbog toga i zbog niza reformi, koje su Francuzi provodili i kanili provesti, *Napoleon* (1769—1821) savjetuje (zapravo nalaže) svojim pismom od 11. lipnja 1806. da se izvrši pažljivo popisivanje (upoznavanje) stanja u bivšoj mletačkoj Istri, kvarnerskim otocima i Dalmaciji zbog provođenja potrebnih reformâ. Istog dana bijaše to povjereno članu zakonodavne sekcije državnog vijeća *Cesaru Bargnaniju* (1757—1825), koji je 17. listopada 1806. završio i podnio svoj izvještaj potkralju Kraljevine Italije (*«Rapporto sull'Istria presentato a S. A. I. il Principe Vice Re, il giorno 17. Ottobre 1806»*).²

² Bilješka 6, str. 38—39, 44—45 (tamo su istaknute razlike i kontradiktornosti među podacima).

² Giovanni Quarantotti, *Trieste e L'Istria nell'età napoleonica*, Firenze 1954, str. 149—150. »Desideroso inoltre di procedere quanto prima ad un miglioramento dell'organizzazione amministrativa interna dei territori adriatici orientali, e segnatamente dell'Istria ex-veneta, Napoleone suggerì, con lettera dell' 11 giugno 1806, al Principe Vicerè Eugenio di deputare alcuni alti funzionari italiani ad eseguire, nell'Istria ex-veneta, nelle isole del Quarnero e in Dalmazia, delle attente ricognizioni, per mettere poi lui in grado di provvedere con conoscenza di causa alle necessarie riforme. Il Beauharnais, cui la cosa ugualmente premeva, non pose tempo in mezzo; e, con decreto dello stesso mese a giorno, incaricò della ricognizione nell'Istria ex-veneta Cesare Bargnani, membro della sezione legislativa del Consiglio di Stato. Recatosi nell'Istria ex-veneta, il Bargnani vi si trattenne tre mesi e vi condusse

Altoza Imperiale

Il dipartimento dell'Altoza, detta di acquisizione D. A. I., si è comparsata emarginata con circondate Diente il Gougar pp. e la massima parte di una Penisola posta fra i golfi di Trieste del Duca. Altoza con Istria vero, ed è Monte denominato detto Pona contigui alle Alpi Giulie. L'acqua purissima, che costituisce il D. I. appunto è l'ultima dell'Istria, di cui ne forma il confine, ed è circondata al Nord dai Territori di Trieste, all'Est dalla Carniola e Liburnia, al Sud dalle acque del Duaro, ed al West dalle acque del l'Adriatico.

La sua maggiore lunghezza considerata dal Nord al Sud, cioè dalla punta del monte alla punta sudovest, può calcolarsi a miglia Geografiche 11. circa.

L'ingolare configurazione di questa è l'estensione della sua larghezza in diversi punti notabilmente. Più questa considerassi per altro nella superficie verso il Nord interminata nel fiume Duaro, che attraversa tutto il dipartimento a miglia Geografiche 18 circa, la porzione compresa fra il fiume Duaro ed il Canale di Leno è all'incirca di circa 12 miglia, il Territorio di Gorizia a sole miglia 11. circa, il Contado di Biadè Territorio Austriaco, parte della famiglia Bentivoglio, sudovest di 11. il resto del resto, nella parte di quattro linee orientale, l'intera appartenente nel Territorio del Regno, intersecando tutte le strade di comunicazione praticabili, fra la parte inferiore e superiore del dipartimento. Circondanza singolare per cui convenienti convenientemente si comunica, e potremo in molti casi intercomposti e spatio la comunicazione delle varie parti del dipartimento, essere a servizio la comunità d'incasso, se non possibile, l'incasso

Estensione

Considerazioni parte dove nel Contado di Biadè

Faksimil 1: Prva stranica Bargnanijeva izvještaja (bilješka 22)

U tom opširnom i zanimljivom izvještaju o gospodarskom, socijalnom i pravnom životu Istre Bargnanin donosi oba navedena popisa, koje ovdje zajedno iznosimo u tabličnom obliku zbog preglednosti i komparativnosti:²²

Tablica 3.

STANOVNIŠTVO AUSTRIJSKOG I FRANCUSKOG POPISA

Austrijski popis 1805.		Francuski popis 1806.	
Popisne jedinice	Broj stanovnika	Popisne jedinice	Broj stanovnika
1. Kopar sa svojim okružjem		1. Kopar sa svojim okružjem	
Kopar, grad	4.779	Kopar	4.779
Izola, »terra«	2.560	Izola	2.560
Milje, »terra«	1.459	Milje	1.459
Oprtalj, »terra«	1.952	Oprtalj	1.952
Grožnjan, »terra«	1.058	Grožnjan	1.058
Šmarje, selo (vas)	720	Završje	694
Korte, selo	369	Šmarje	720
Krkavice, selo	990	Korte	369
Koštabona, selo	471	Krkavce	990
Pomjan, selo	315	Koštabona	471
Marezige	447	Pomjan	315
Šterna, selo	520	Marezige	447
Gradinja, selo	348	Kostanjica	257
Truške, selo	885	Šterna	520
Movraž, selo	510	Gradinja	348
Kubed, selo	789	Truške	885
Sv. Antun, selo	544	Movraž	510
Rižana, selo	1.500	Kubed	789
Dekani, selo	675	Sv. Antun	544
Tinjan, selo	274	Rižana	1.500
Loka, selo	1.313	Dekani, selo (vas)	675
Osp	1.110	Tinjan	274
	23.588	Loka	1.313
		Osp	1.110
			24.539
2. Piran s svojim okružjem		2. Piran sa svojim okružjem	
Piran, grad	5.550	Piran	1.550
Novigrad	825	Buje	1.478
Buje, »terra«	1.478	Umag	1.000
Umag, »terra«	1.000	Momjan	1.175

con grande impegno un'accurata inchiesta, non trascurando nessun settore della vita sociale, economica ed amministrativa, e tenendosi lontano, per scrupolo d'imparzialità e d'indipendenza, dallo stesso prefetto Calafati. E il 17 d'ottobre egli trasmise al Principe Vicerè il proprio rapporto.²²

²² Relazione delle condizioni dell'Istria già Veneta fatta al Vicerè Eugenio dal Consigliere di Stato Bargnani presentate il di 17 Ottobre 1806 — (»Anagrafi«, »Prospetto«) (Biblioteca civica 1/2 D7 — Trieste); Elio Aphi, Il rapporto sull'Istria del consigliere di Stato Giulio Cesare Bargnani (1806), Atti, vol. XII, Centro di ricerche storiche Rovigno, Trieste 1981—1982, pag. 205—318; (Između ta dva identična izvještaja postoje i neke razlike u priložima), vidi još Porta Orientale Fiume II/1858, Trieste III/1859.

Austrijski popis 1805.		Francuski popis 1806.	
Popisne jedinice	Broj stanovnika	Popisne jedinice	Broj stanovnika
Krasica, selo	506	Krasica	506
Brda, selo	267	Brda	267
Karšete, selo	122	Karšete	122
Triban, selo	241	Triban	241
Kaštel	354	Kaštel	354
Savudrija, selo	169	Savudrija	169
Materada, selo	413	Materada	413
Brtonigla, selo	740		11.275
Sv. Lovreč od Dajle			
— Lovrečica	370		
Nova Vas	375		
	12.410		

3. Poreč sa svojim okružjem

Poreč, grad	2.005
Motovun, »terra«	1.464
Maj, selo	180
Mugeba, selo	41
Nova Vas	259
Vabriga, selo	76
Tar, selo	343
Preseka, selo	116
Žbandaj, selo	361
Dračevac, selo	179
Fuškušn, selo	90
Višnjani, selo	737
Bačva, selo	243
Novaki, selo	505
Brig (Sv. Vital), selo	285
Sv. Mihovil »Sotto-terra«, selo	74
Sv. Nedjelja, selo	331
Sv. Ivan od Šterne	328
Rakotule, selo	160
Kaldir, selo	242
Brkač, selo	142
Zamask, selo	96
Montrilj	253
Kaštelir	579
Vrsar, kaštel	474
	9.503

3. Poreč sa svojim okružjem

Poreč	2.005
Maj	180
Mugeba	41
Nova Vas	259
Vabriga	76
Tar	343
Preseka	116
Žbandaj	361
Dračevac	179
Fuškulin	90
Motovun	1.464
Višnjani	737
Bačva	243
Novaki	505
Brig (Sv. Vital)	285
Sv. Mihovil »Sotto-terra«	14
Sv. Nedjelja	331
Sv. Ivan od Šterne	328
Rakotule	160
Kaldir	242
Karobjba	235
Brkač	142
Zamask	96
Montrilj	253
Vižinada	1.053
Kaštelir	579
Vrsar	474
Funtana	182
Novigrad	825
Brtonigla	740
Nova Vas	375
Sv. Lovreč od Dajle	
i sv. Ivan od	
»Cornetta« — Lovrečica	370
	12.913

Austrijski popis 1895.		Francuski popis 1896.	
Popisne jedinice	Broj stanovnika	Popisne jedinice	Broj stanovnika
4. Rovinj sa svojim okružjem		4. Rovinj sa svojim okružjem	
Rovinj, grad	9.665	Rovinj	9.665
Rovinjsko Selo	254	Rovinjsko Selo	254
Sv. Lovreč, kaštel	756	Sv. Lovreč (Paze- natički)	756
Baderna, selo	346	Baderna	346
Bale, kaštel	1.020	Bale	1.020
	<hr/> 12.041	Kanfana i Lim	1.165
		Gradina	120
		Svetvinčenat	1.471
			<hr/> 14.797
5. Pula sa svojim okružjem		5. Pula sa svojim okružjem	
Pula, grad	668	Pula	668
Vodnjan, selo	3.101	Peroj	282
Peroj, selo	282	Mutvoran	1.030
Mutvoran, selo	1.030	Šišan	838
Šišan, selo	838	Pomer	141
Pomer, selo	141	Medulin	304
Medulin, selo	304	Fažana	254
Fažana, selo	254	Ližnjan	230
Ližnjan, selo	230	Valtura	368
Valtura, selo	368	Premantura	600
Premantura, selo	600	Vodnjan	3.101
Jurišići, selo	383	Jurišići	383
Galežana, selo	607	Barban	1.427
Loborika, Selo	55	Galežana	607
Filipana, selo	670	Loborika	55
Štinjan, selo	67	Filipana	670
Montić, selo	120	Štinjan	67
	<hr/> 9.718	Montić	120
		Rakalj	248
			<hr/> 11.393
6. Labin sa svojim okružjem		6. Labin sa svojim okružjem	
Labin, »terra«	1.012	Labin	1.012
Plomin, kaštel	800	Plomin	800
Sv. Lovreč (Dimi- nići), selo ...	324	Sv. Lovreč (Diminići)	324
Sv. Lucija, selo	446	Sv. Lucija	446
Sv. Nedjelja, selo	781	Sv. Nedjelja (Nedeščina)	781
Sv. Martin, selo	678	Sv. Martin (Vetva)	678
	<hr/> 4.041		<hr/> 4.041
7. Buzet sa svojim okružjem		7. Buzet sa svojim okružjem	
Buzet, kaštel	426	Buzet	426
»Contrade della campagna«	1.630	»Contrada della campagna«	1.630
Roč, kaštel		Hum	646
Hum	646	Zrenj	1.106

Austrijski popis 1805.		Francuski popis 1806.	
Popisne jedinice	Broj stanovnika	Popisne jedinice	Broj stanovnika
Draguč, kaštel	599	Kostel i Roč	1.487
Vrh, kaštel	644	Lanišće	1.822
Sovinjak, kaštel	985	Sovinjak	985
Lanišće, selo		Račice	362
Trapoče, selo		Vrh	644
Podgače, selo		Draguč	599
Šlum, selo		Grimalda	316
Brgudac, selo			10.023
Klenovšćak, selo	1.822	Ukupno	88.981
Trstenik, selo			
Račja Vas, selo			
Dane, selo			
Rašpor, selo			
«Sootoraspos», selo			
	6.752		

(8) U feudalno-sudbenoj podložnosti

Barban i teritorij	1.675
Svetvinčenat i teritorij	1.471
Gradina i teritorij	120
Lim	—
Račice i teritorij	362
Lovrečica	—
Mornjan i teritorij	1.175
Vižnada i teritorij	1.053
Funtana	182
Završje i teritorij	951
Kostel	2.909

(9) U civilno-sudbenoj podložnosti Kopra

Kanfanar	1.165
	11.063
Ukupno	89.116

Tablica 3. donosi drugačiju administrativno-teritorijalnu podjelu Istre nego što smo je mogli susretati u ranijim popisima i sličnim dokumentima o tome. Nova organizacija u priličnoj mjeri kida s tradicijom; ona je djelo austrijskih organa vlasti. Oni su podijelili čitavu mletačku Istru na sedam okružja i na jedanaest feudalno-administrativnih jedinica. Takva se organizacija opravdavala potrebom veće efikasnosti sudbeno-upravnih organa na terenu i većom mogućnošću izbora i namještanja sposobnijih kadrova i napokon izdacima koji su se za sve to izdavali. Francuzi su prihvatili zatečenu organizaciju. Zadržali su sedam okruga u koje su uključili feudalno-sudbene jedinice. Prema tome okružja se ne poklapaju ni po svom teritorijalnom opsegu, a ni po broju stanovnika izuzevši okrug Labina. Međutim, znatna većina popisnih jedinica zadržala je u oba popisa svoj raniji opseg (donekle i sadržaj), koji se uglavnom zasnivao na župama i kapelanijama. I u tome postoje razlike, i to ne samo zbog uključivanja feudalnih jedinica u okružja francuskog po-

pisa, već i zbog distribucije jedinica među okružja te povlačenja njihovih granica. Tako se ista popisna jedinica jednom susreće u jednom okrugu, a drugi put u drugom (npr. Novigrad). Neke su registrirane samo u jednom popisu, a nisu u drugom (npr. Kostanjica, Karolja, Rakalj, Zrenj, Grimalda). Naravno iz toga izlaze različite brojke popisnih jedinica i naselja, koja su mnogo brojnija u austrijskom negoli u francuskom popisu. I pored tih razlika broj je stanovnika u mnogim popisnim jedinicama jednak ili gotovo jednak. To dolazi otuda što su francuski popisivači gotovo u cijelosti prihvatili zatečeno statističko stanje o stanovništvu. A to je bio austrijski popis o kojem je ovdje riječ. Francuzi su unijeli sitne korekcije prema nekih predložcima i provjeravanju stanja na terenu. No, time se nije mijenjalo brojčano stanje ni u pojedinostima, a ni u cjelini. Nešto su veće razlike u brojkama nastale u nekoliko popisnih jedinica zbog njihova razdvajanja ili spajanja, tj. smanjivanja ili uvećavanja, njihova teritorijalnog opsega i broja naselja. Pri tome se uvuklo nekoliko matematičkih grešaka u tekst popisa. Tekst je postao sasvim pouzdan njihovim eliminiranjem.

U oba popisa izostala su standardna demografska i socijalno-ekonomska obilježja. Austrijski popis donosi uobičajeno rangiranje i kakvoću popisnih jedinica, mjesta (grad, »terra«, kaštel, selo), a ni toga nema u francuskom. Ako su u navedenom francuskom izvještaju spomenuta neka obilježja ili podaci o stanovništvu, onda se oni daju u kontekstu drugačijih i drugih pitanja.²⁷ Taj francuski popis ipak je pregledniji a donekle i pouzdaniji negoli onaj iz 1807. godine koji je objavljen.²⁸ U njemu su naime navedeni podaci o stanovništvu sumarno i šturo po okruzima, a ne po užim popisnim jedinicama, tako da za preko dvjesto naselja (bilo malih ili velikih) nije naveden broj stanovnika te godine. U oba slučaja Francuzi su provodili popise ubrzanim tempom. Tako dobiveni podaci bili su za njih pouzdani i upotrebljivi. Oni su im poslužili za organizaciju ukupnoga javnog života, za učvršćivanje njihove vlasti, te za odmjerenje i ubiranje kontribucije od stanovništva.

3. Višestruka važnost francuskog popisa (1811)

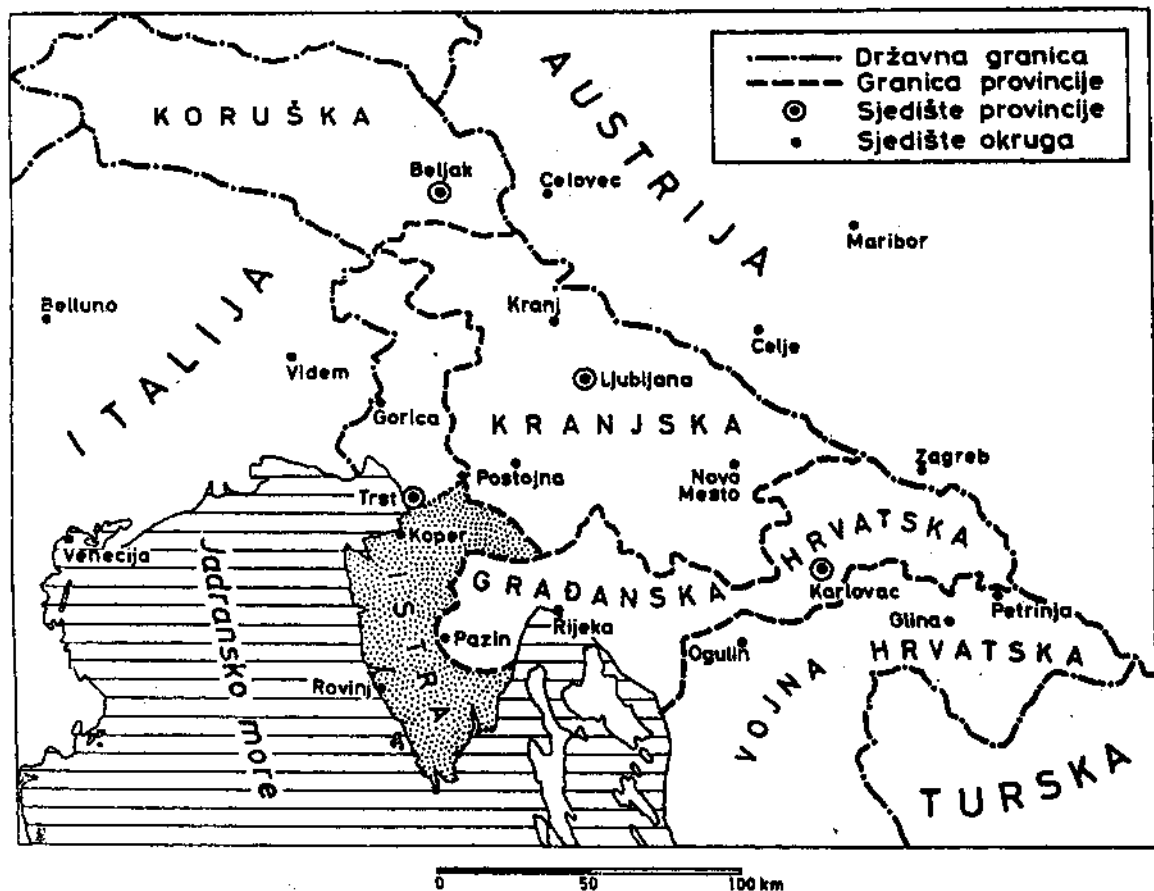
Za razliku od dva spomenuta francuska popisa (1806, 1807) Francuzi su se dulje i nešto temeljitije pripremali za provođenje popisa iz godine 1811, koji je završen za Istru 16. listopada iste godine.²⁹ Tim su popisom obuhva-

²⁷ Ibidem, »Relazione«, »Il rapporto«. (*Popolazine* — »Il dipartimento comprende quattro città, ventiquattro terre grosse, e novantaquattro villaggi, li quali giusto l'anagrafi, ordinati ai Vescovi al momento del mio arrivo, e che ho potuto riscontrare nel giro della provincia corrispondono 89551 abitanti per la maggior parte possidenti. 40000 circa di questi stanno al litorale, gli altri tutti occupano l'interno. Molti sono i contadini, che abitano nelle città e terre grosse, e ivi obbligati dalla mancanza nelle campagne di opportune case coloniche: causa di un osservabile impaccio all'agricoltura pel tempo che devono impiegare a recarsi sul campo del travaglio, non di rado lontano li due e tre miglia.«)

²⁸ Bilješka 13, str. 242. (Zamjenom mjesta broja 8 i 9 pogrešno je donijet broj stanovnika 98.634 umjesto 89.634. Prema tome u odnosu na prethodnu godinu 1806. stanovništvo je poraslo za 653 osobe — tablica 3. Bilješka 23 donosi 83 osobe manje za godinu 1806. nego što je u tablici 3!)

²⁹ Arhiv SR Slovenije — Ljubljana: Restituciona građa, Notizie Statistiche ... 1803—1815, fasc. (3) 13 *Registro rappresentante la Divisione della Provincia dell'Istria in Destretti e popolazione Censimento 1811* (38 folija); Glavni intendant Ilirskih Provinc — Intendant za Istro- številka fascikla 1, pag. 985—1038, Provinces

Karta 3: Mletačka Istra u Hrvatskim provincijama

čena, evidentirana i individualizirana mnogobrojna naselja, a mnoga su od njih prvi put umijeta u javni dokumenat. Prije njega ne zna se (barem dosad) za takav iscrpan i detaljan opis (a vjerojatno nije bilo ni kasnije, jer se kasnije išlo na okrupljavanje popisnih jedinica). Nazivi koje nose naselja odaju heterogena porijekla. Neka su od njih direktno vezana uz porijeklo stanovnika (tadašnjih ži bivših), uz njihovo zanimanje, zatim uz životinjski svijet, uz konfiguraciju tla i sl. Neka pak naselja nisu još ni dobila svoje nazive (imena). Stoga ih pisari (a to je prihvaćeno u konačnoj redakciji) označuju jednim neodređenim nazivom »casesperse«.

Povijest naselja i toponomastika imaju u popisu široku osnovu za izučavanje i nastajanje, oblikovanje i nestajanje naselja na području bivše mletačke Istre. U tome je njegova krupna važnost, pa ga stoga donosimo u izvornom obliku uz ovaj tekst (prilog 1).²⁶ U sažetom pak obliku navodimo u tablici broj stanovništva, kuća i njihov razmještaj po naseljima, te proporcije koje iz toga nastaju.²⁷

Tablica 4.

ANALITIČKO-SINETIČKA PREZENTACIJA REZULTATA O NASELJIMA,
KUCAMA I STANOVNIŠTVU

Kantoni	Općine	Naziv naselja	Naselja broj	Kuća broj	Stanovnika		Kuća prosječno dolazi	Stanovnika prosječno dolazi	
					broj	%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ROVINJ	Rovinj	Grad Trgovište	1	1.092	9.538	89,52	1.092	9.538	
		Selo Zaselak	3	259	1.082	10,15	86,3	360,6	
		Zaselak	3	17	34	0,31	5,6	11,3	
				7	1.368	10.654			
	Svetvinčice	Grad Trgovište							
		Selo Zaselak	8	292	1.280	50,57	36,5	160	
		Zaselak	39	222	1.251	49,43	5,6	32	
			47	514	2.531				

d'Illyrie, ... de la Province de l'Istrie ...; Télégraphe Officiel no. 42—46, pag. 165—180 — Paris 11. V. Décret impérial partant organisation de l'Illyrie; Renato Zangheri, La popolazione italiana in età napoleonica — Studi sulla struttura demografica del Regno italiano e dei Dipartimenti francesi, Museo del Risorgimento, Bologna 1966 (XLIX »Provinces Illyriennes«). (Citav se popisni pothvat temelji na opširnom dekretu od 15. travnja 1811, koji je objavljen u Télégraphu broj 42—46, te na uputama intendanta od 22. srpnja, tako da je popis završen sredinom listopada. Od koncipiranja i redigiranja, te objavljivanja dekreta do uputa prošla su 3 mjeseca, a otad su preostala još 3 mjeseca za evidentiranje i prikupljanje podataka na terenu. U navedenu dokumentaciju uvukle su se neujednačenosti u fiksiranju i prezentaciji predmeta o kojem je riječ, te se naide tu i tamo na sitne razlike među podacima.)

²⁶ Ibidem.
²⁷ Ibidem.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
VODNJAN	Vodnjan	Grad	1	631	3.389	73,67	631	3.389		
		Trgovište								
		Selo	2	56	326	7,08	28	163		
		Zaselak	34	189	885	19,23	5,5	26		
				37	876	4.600				
	Barban	Grad								
		Trgovište	1	105	569	17,83	105	569		
		Selo	9	290	1.238	38,80	32,2	137,5		
		Zaselak	43	269	1.383	43,35	5,9	30,7		
				55	664	3.190				
	Pula	Grad	1	215	813	19,36	215	813		
		Trgovište	1	123	658	15,67	123	658		
Selo		7	323	2.124	50,58	46,1	303,4			
Zaselak		17	105	604	14,38	6,1	35,5			
			26	766	4.199					
Labin	Grad	1	256	1.226	50,74	256	1.226			
	Trgovište									
	Selo	1	28	140	5,79	28	140			
	Zaselak	17	230	1.050	43,46	13,5	61,7			
			19	514	2.416					
Plomin	Grad									
	Trgovište									
	Selo	7	235	1.272	42,16	33,5	181,7			
	Zaselak	42	352	1.745	57,83	8,3	41,5			
			49	587	3.017					
			240	5.289	30.607					
KOPAR	Grad	1	1.098	4.987	28,59	1.098	4.987			
	Trgovište									
	Selo	35	1.348	7.614	43,65	38,5	217,5			
	Zaselak	148	842	4.840	27,75	5,6	32,7			
			184	3.288	17.441					
Izola	Grad	1	400	2.650	75,39	400	2.650			
	Trgovište									
	Selo	3	84	670	19,06	28	223,3			
	Zaselak	4	35	195	5,54	8,7	48,7			
			8	519	3.515					
Milje	Grad	1	237	1.174	35,85	237	1.174			
	Trgovište									
	Selo	8	392	1.637	50	49	204,6			
	Zaselak	9	106	463	14,14	11,7	51,4			
			18	735	3.274					
PIRAN	Grad	1	879	5.550	87,87	879	5.550			
	Trgovište									
	Selo	45	124	766	12,12	2,7	17			
	Zaselak	46	1.003	6.316						
			1	292	1.511	60,95	292	1.511		
Buje	Grad	1	292	1.511	60,95	292	1.511			
	Trgovište									
	Selo	2	58	317	12,79	29	158,5			
	Zaselak	21	94	651	26,26	4,4	31			
			24	444	2.479					

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
GROBNIAN									
Grad									
Trigoviste									
Selo	5			227		1.171	44,02		45,5
Zaselak	19			220		1.489	55,97		11,5
	24			447		2.660			234,2
									78,3
UMAG									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			108		803	39,47		108
Zaselak	1			23		164	8,06		23
	63			143		1.067	52,45		2,2
	65			274		2.034			16,9
NOVI GRAD									
Grad									
Trigoviste									
Selo	2			232		1.158	67,83		116
Zaselak	1			23		121	7,08		23
	31			78		428	25,07		2,5
	34			333		1.707			13,8
BUZET									
Grad									
Trigoviste									
Selo	16			564		2.780	44,82		35,2
Zaselak	69			563		3.422	55,17		8,1
	85			1.127		6.202			173,7
									49,5
DRAGUC									
Grad									
Trigoviste									
Selo	3			77		428	15,52		25,6
Zaselak	53			420		2.329	84,47		7,9
	56			497		2.757			142,6
									43,9
OPRTALJ									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			131		458	16,05		131
Zaselak	4			96		433	15,18		24
	65			385		1.961	68,75		5,9
	70			612		2.852			144,1
									20,7
POREC									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			328		1.850	48,20		328
Zaselak	6			214		865	22,53		35,6
	54			261		1.123	29,26		4,8
	61			803		3.838			144,1
									20,7
MOTOVUN									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			295		1.574	29,68		295
Zaselak	12			413		2.359	44,49		34,4
	41			248		1.369	25,82		6
	54			956		5.302			196,5
									33,3
Vrsar									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			112		500	22,26		112
Zaselak	3			95		451	20,08		31,6
	49			215		1.295	57,65		4,3
	53			422		2.246			150,3
									26,4
Viznada									
Grad									
Trigoviste									
Selo	1			122		563	25,44		122
Zaselak	3			157		872	39,40		52,3
	16			139		778	35,15		8,6
	20			418		2.213			563
									290,6
									48,6
	802			11.878		64.836			
	1.042			17.167		95.443			

Popisom je utvrđena nešto drugačija razdioba teritorija i administrativna organizacija nego što je bila u prethodnim. Čitava je bivša mletačka Istra podijeljena na dva distrikta — *rovinjski* i *koparski*, zatim na sedam kantona i na dvadesetdvije općine. Iako u toj organizaciji ima sličnosti s prethodnima, ipak se njene teritorijalne i administrativne jedinice uglavnom ne poklapaju s ranijima. Njihove su granice bile tako povučene da se po opsegu i naseljima razlikuju od nekadašnjih.

Svakako je najzanimljivije na tablici 4. lociranje, omeđivanje i kategoriziranje pojedinih mjesta (naselja). Fiksiranjem toga i utvrđivanjem veličine i proporcija vezanih uz to dobiva se pouzdan i kompletan pregled stanja na terenu. Uspoređivanjem podataka toga stanja otkrivaju se pred nama interesantni rezultati. Rovinj je najveće mjesto (grad) po broju kuća i stanovnika. Starodrevni grad Pula je manji od Vodnjana po broju kuća i stanovnika. Izola (grad) veća je od starodrevnih gradova Poreča i Pule. Stari biskupski (pa i svjetovni) grad Novigrad nije grad već trgovište, a nekadašnji općinski gradić Plomin kategoriziran je kao selo. Kategorizacija naselja je umiješla znatne promjene u njihov status i obilježja. A kategoriziranje i rangiranje naselja provedeno je s obzirom na broj kuća u dotičnom mjestu. U tu svrhu bio je utvrđen ovaj ključ: Kao grad smatraju se krajevi (lokaliteti) koji imaju više od 200 kuća, kao trgovište oni koji imaju više od 100 kuća, kao selo oni koji imaju više od 20 kuća, a kao zaselak skupina kuća čiji je broj ispod 20. (*Observations. — On a considéré comme villes les pays qui ont plus de 200 maisons, comme bourgs ceux qui ont plus de 100 maisons, comme villages ceux qui en ont plus de 20 et comme hameaux une réunion de maisons dont le nombre est au dessous de 20.*)¹ Popis donosi sumarne podatke o kućama za svaku kategoriju naselja po općinama,² tako da podaci nisu individualizirani za svako mjesto zasebno kao što su brojke o stanovnicima (prilog 1). Samo ako je u dotičnoj kategoriji naselja jedno, onda je vidljiv njegov broj kuća. Takvih nekoliko primjera ima za sve kategorije naselja osim za zaseoke (tablica 4). Zbog takva svrnogomog fiksniranja podataka po općinama, koji se ranije, koliko je dosad poznato, ne susreću u sličnim popisima, ne može se razabrati koliko je stanovnika dolazilo na kuću u pojedinim naseljima. Stoga smo upućeni na prosječne brojke po općinama kao o većim popisnim jedinicama oko kojih su se grupirala naselja. Prosječno je u tim popisnim jedinicama dolazilo stanovnika na kuću:³

¹ Bilješka 25 — Registro . . . , Zangheri . . . Tu je poslužio broj kuća za kategoriziranje naselja. U ondašnje vrijeme takav se kriterij susretao vrlo rijetko. Obično je broj stanovnika služio za utvrđivanje veličine administrativno-teritorijalnih jedinica, a pokatkad i naselja. Tako su Francuzi 1807. godine, u drugom svom popisu, klasificirali administrativno-teritorijalne jedinice na 3 klase s obzirom na broj stanovnika: u prvu su klasu uvrštene jedinice koje su obuhvaćale preko 10.000, u drugu od 3.000 do 10.000, a u treću do 3.000 stanovnika (bilješka 13, str. 242).

² Ipak to uvelike omogućuje upoznavanje toga pitanja, kao i niz drugih, bilo neposredno bilo posredno vezanih uz broj kuća. To je prvi put, koliko je poznato, da su navedene brojke kuća za pojedine kategorije naselja. Austrijanci su naveli ukupan broj od 17.320 kuća za cijelu Istru 1803. godine. A to znači da su oni registrirali 153 kuća više negoli Francuzi 1811. Na tu relativno neznatnu razliku mogao je utjecati čitav niz okolnosti, iako bi se s obzirom na vrijeme postanka prvog i drugog popisa moglo s pravom očekivati obrnuta razlika (bilješka 2, Notizie . . . , fasc. 1—2, str. 211).

³ Bilješka 25.

Rovinj	= 7,78	Buje	= 5,58
Svetvinčenat	= 4,92	Grožnjan	= 5,95
Vodnjan	= 5,25	Umag	= 7,42
Barban	= 4,80	Novigrad	= 5,12
Pula	= 5,48	Buzet	= 5,50
Labin	= 4,70	Draguč	= 5,54
Plomin	= 5,13	Oprtalj	= 4,66
Kopar	= 5,30	Poreč	= 4,77
Izola	= 6,77	Motuvan	= 5,54
Milje	= 4,45	Vrsar	= 5,52
Piran	= 6,29	Vižinada	= 5,59

Takva distribucija stanovništva po kućama daje različite rezultate. Te su razlike neznatne između većeg broja mjesta, tako u nekoliko slučajeva ima ekstrema (Rovinj 7,78 : Milje 4,45). Stvarno pak stanje u nekoliko mjesta pruža nešto drugačije rezultate. Tako npr. imao je grad Rovinj 8,73, grad Vodnjan 5,37, grad Pula 3,73, grad Labin 4,78, trgovište Barban 5,41, selo Montić 5 stanovnika na kuću itd.

I napokon evo sažetih podataka o broju naselja svih četiriju kategorija, o broju kuća i stanovnika, te o *proporcijama* među njima:²¹

Naziv naselja		Broj kuća			Broj stanovnika		
		prosječno	postotak		prosječno	postotak	
Gradovi	11	5.723	520,2	33,33	34.262	3.114,7	35,89
Trgovišta	8	933	116,6	5,43	4.709	588,6	4,94
Sela	139	5.254	37,7	30,60	27.344	199,5	28,65
Zaseoci	884	5.257	5,9	30,64	29.128	32,5	30,52
	1.042	17.167		100	95.443 ²²		100

Iz navedenog pregleda razabire se gotovo sve što se može kazati uz njegove apsolutne i relativne rezultate. U njemu se nadalje otkriva stvarno stanje na terenu na kojem će se temeljiti razvoj i rast razmatranih pitanja tokom prve polovice 19. stoljeća.

²¹ Ibidem.

²² U to su vrijeme Ilirske provincije brojile oko 1.500.000 stanovnika, koji su živjeli na 55.000 km², a to znači da je na svaki četvorni kilometar dolazilo 27,27 osoba. Od toga ukupnog broja otpadalo je na Istru 6,36% stanovnika. Istra je prema našim rezultatima istraživanja bila gušće naseljena; tu se naseljenost kretala od 35 do 37 osoba na 1 km² — Bilješka 20; Bogumil Vošnjak, Ustava in uprava — Ilirskih dežela — (1809—1813), Ljubljana 1910 (passim); Napoleonove Ilirske provincije 1809—1814, Razstava v Narodnem muzeju v Ljubljani, Ljubljana 1964 (karta toga djela poslužila je za izradu karte 3).

KATEGORIJE NASELJA I BROJ NJIHOVIH STANOVNIKA

Cantons	Arrondissements communaux	Noms des communes et hameaux composants chaque arrondissement	Population par		Cantons
			Communes ou hameaux	Arrondissements communaux	
1	2	3	4	5	6
ROVIGNO	Rovigno	<i>Rovigno</i>	Ville	9.538	
		C. da Esterna di S. Ant. ^{mo} Abbate di Rovigno	Village	280	
		Valle contrada Esterna	Village	691	
		Carmedo	Village	111	
		Montcalvo	Hameau	23	
		Chubani	Hameau	11	
		Fumadi	Hameau	—	10.654
	S. Vincenti (Résidence d'un collège des chanoines)	<i>S. Vincenti</i>	Village	206	
		S. Rizio	Hameau	55	
		Folli	Hameau	34	
		Ferlini	Hameau	18	
		Lupieri	Hameau	11	
		Grimani	Hameau	5	
		Meden	Hameau	7	
		Defranceschi	Hameau	10	
		Sicuti	Hameau	12	
		Salatubati	Hameau	34	
		Smogliani	Village	169	
		Raptogna	Hameau	18	
		Vidolini	Hameau	26	
		Cranzetti	Hameau	31	
		Cittanova	Hameau	12	
		Zabrunichi	Village	138	
		Roscavi	Hameau	48	
		Resanzi	Village	123	
		Stocovi	Village	161	
		Blasich	Hameau	20	
		Podolich	Hameau	8	
		Slapani	Hameau	12	
		Ribbi	Hameau	82	
		Rocondichi	Hameau	88	
		Pustianzi	Hameau	40	
		Radigozza	Village	101	
		Canfanaro	Village	301	
		Burichi	Hameau	59	
		Marichi	Hameau	66	
		Morosini	Hameau	66	
		Ocret	Hameau	20	
		Curli	Hameau	36	
		Braicovich	Hameau	14	
		Mattocanzi	Hameau	24	
		Sossich	Hameau	28	
		Babani	Hameau	61	
		Zonti	Hameau	28	
		Puttini	Hameau	9	
		Sorich	Hameau	11	
		Rogial	Hameau	73	
		Morgani	Hameau	89	

1	2	3	4	5	6	
DIGNANO	Barbata (Résidence d'un chapelain curé)	Billetti Onicchi Magnaduorsai Ferduzzi Borini Giovani Buttichi Duplich	Hameau Hameau Hameau Hameau Hameau Hameau Hameau Hameau	15 46 77 18 26 82 11 6		
		Sorini (Résidence d'un chapelain curé)	Village	130		
		Bizzichi	Hameau	78		
		Schitazza	Hameau	15		
		Conglianzi	Hameau	12		
		Fumetti	Hameau	19		
		Ivanosich	Hameau	5		
		Maticchi	Hameau	20		
		Zaleschi	Hameau	12		
		Goloreva	Hameau	35		
		Colj	Hameau	10		
		Congliani	Hameau	25		
		Sugari	Hameau	6		
		Buclichi	Hameau	37		
		Pogliacchi	Hameau	30		
		Dragoretto	Village	57		
		Gotzana	Hameau	113		
		Vadris	Village	20		
		Vorichi	Hameau	115		
		Grandichi	Hameau	39		
		Paulichi	Hameau	12		
		Gaurivical	Village	96		
		Porgnana (Résidence d'un chapelain curé)	Village	120		
		Spadich	Hameau	20		
		Mehizza	Hameau	81		
		Arsa	Hameau	6		
		Castel novo (Paroisse)	Village	259		
		Monorano	Hameau	71		
		Pavicchi	Hameau	49		
		Canizza (Résidence d'un curé et d'un chapelain)	Village	203		
		Prodol	Hameau	38		
		Peruschi	Village	87		
		Vareschi	Hameau	38		
		Segotti	Hameau	32		
		Varlichi	Hameau	12		
		Bruzzi	Hameau	5		
		Marussi	Hameau	7		
		Marianna	Bourg	569	3.190	
	Pola (Où se trouve l'Église cathédrale de la religion grèque et palace d'évêque maintenant vacante).	Pola Galesano Valdenaga Bicich Vidvian Pomer Scattari Medolin	Ville Bourg Hameau Hameau Hameau Hameau Hameau Village	813 658 6 7 5 91 12 326		

1	2	3	4	5	6	
DIGNANO	Pola (Où se trouve l'Eglise cathédrale de la religion grèque et palace d'évêque maintenant vacante.)	Lisignano	Village	213		
		Sissano	Village	175		
		Gandreschi	Hameau	58		
		Sechich	Hameau	14		
		Cavrisno	Hameau	142		
		Tesa	Hameau	11		
		Promontore	Village	387		
		Monticho	Hameau	140		
		Lavarigo	Hameau	53		
		Nachian	Hameau	7		
		Peroi (Dépendant de la religion grèque dont léglise est à Pola)	Village	273		
		Altura	Village	434		
		Fasana	Village	316		
		Soglio Briori	Hameau	2		
		S. Lorenzo	Hameau	—		
		Marana	Hameau	—		
		Bronza	Hameau	2		
		Stignano	Hameau	54	4.199	11.989

ALBONA	Albona (Résidence d'un collège de chanoines divisée en trois paroisses et séparée du continent de l'Istrie Venetienne par la rivière d'Arsa)	Albona	Ville	1.226			
		Produbaz	Hameau	95			
		Viscovich	Hameau	73			
		Vlatisch	Hameau	48			
		Poglie	Hameau	66			
		Montagna	Hameau	17			
		Montich	Village	140			
		Lagozana	Hameau	85			
		Bergod	Hameau	65			
		Schitazza	Hameau	75			
		Squaransca	Hameau	36			
		Raune	Hameau	45			
		Dregne	Hameau	65			
		Brougne	Hameau	87			
		Portolongo	Hameau	63			
		S. Marina	Hameau	53			
		Cremenizza	Hameau	93			
		Condotof	Hameau	32			
		Montagna	Hameau	52	2.416		
		Fianona (A un collège de chanoines; est divisée en trois paroisses autrefois de Village formait un tout avec Albona, sous une seule régence à l'époque des deux gouvernements Vénétiens et Autrichiens).	Fianona	Village	280		
			Giuraini	Hameau	50		
			Clapcich	Hameau	51		
			Bicich	Hameau	10		
			Nedeschina	Hameau	44		
			Poldromi	Hameau	24		
			Zustorich	Hameau	15		
			Casedisperse	Village	180		
Kraidraga	Hameau		10				
Stepanoich	Hameau		19				
Suchichi	Hameau		37				
Bobac	Hameau		29				
Casedisperse	Village		121				
Rabar	Hameau	35					
Strabglevar	Hameau	33					

1	2	3	4	5	6	
ALBONA	Fianona (A un collège de chanoines; est divisée en trois paroisses autrefois le Village formait un tout avec Albona sous une seule regence à l'époque des deux gouvernements Venetiens et Autrichiens.)	Vizzani	Hameau	49		
		Clevez	Hameau	24		
		Verbanzi	Hameau	12		
		Bembichi	Hameau	20		
		Micotti	Hameau	26		
		Cozzi	Hameau	39		
		Casedisperse	Village	201		
		Zagorich di Sotto	Hameau	49		
		Zagorich di Sopra	Hameau	99		
		Molini	Village	70		
		Damdorich	Hameau	56		
		Stepchisi	Hameau	40		
		Porto	Hameau	33		
		Vositich	Hameau	68		
		Eraische	Hameau	82		
		Suburbio	Hameau	55		
		Bancichi	Hameau	10		
		Sotto il monte	Hameau	71		
		S. Martino	Hameau	50		
		Miletich	Hameau	32		
		Russich	Hameau	60		
		Bellussich	Hameau	29		
		Marich	Hameau	43		
		Case Sparse	Village	242		
		Barbich	Hameau	74		
		Carpano	Hameau	36		
		Letagiat	Hameau	30		
		Cung	Hameau	42		
		Turrani	Hameau	21		
		Dubrova	Hameau	21		
		Case disperse	Village	178		
		Marcozzi	Hameau	44		
		Poglia	Hameau	48		
Case disperse	Hameau	125		3.017	5.443	

CAPO D'ISTRIA	Capo d'Istria	Capo d'Istria	Ville	4.987	
		Antignano	Village	146	
		Colombani	Hameau	45	
		Rombi	Hameau	15	
		Ertened	Hameau	6	
		Scoffia Supérieur	Hameau	46	
		Urbanzi	Hameau	66	
		Berda	Hameau	84	
		Briz	Hameau	99	
		Basuje	Hameau	47	
		Cortina	Hameau	30	
		Coveja	Hameau	15	
		Carcaulzzo	Village	491	
		Krip	Hameau	41	
		Rovu	Hameau	35	
		Svap	Hameau	19	
		Scherglievaz	Hameau	21	
		Fratte	Hameau	9	
		Milizza	Hameau	13	
		San Moro	Hameau	18	

1	2	3	4	5	6
CAPO	Capo	Pelle	Hameau	21	
D'ISTRIA	d'Istria	Villanova	Village	161	
		Costabona	Village	196	
		Cortivi	Hameau	43	
		Plagnave	Hameau	81	
		Dolina	Hameau	33	
		Puzzele	Hameau	91	
		Brezzi	Hameau	50	
		Covedo	Village	289	
		Cristoja	Village	244	
		Villadol	Village	141	
		Obitanti	Hameau	73	
		Cosmicciach	Hameau	15	
		Praporgnuch	Hameau	5	
		Cirge	Hameau	12	
		Mace	Hameau	10	
		Panichi	Hameau	45	
		Lazzaretto	Hameau	23	
		Cestini	Village	92	
		Pobeghi	Village	141	
		Feranzan	Hameau	50	
		Coma Longo	Hameau	6	
		Calisburgo	Hameau	15	
		Corè	Hameau	32	
		S. Bakdo	Hameau	26	
		S. Zarie	Hameau	3	
		S. Tomà	Hameau	27	
		Cazan	Hameau	42	
		Vergaluzzo	Hameau	7	
		Perariol	Hameau	7	
		Solara	Hameau	9	
		Bossamarino	Hameau	26	
		Velusau	Hameau	2	
		S. Marco	Hameau	11	
		Giusterna	Hameau	28	
		Sermin	Hameau	42	
		Risano	Hameau	53	
		Bertocchi	Hameau	58	
		Prade	Hameau	46	
		Pompiano	Hameau	11	
		Lonche	Village	193	
		Bassovizza	Village	119	
		Kanigrad	Hameau	43	
		Popecchio	Village	393	
		Karid	Village	209	
		Rosariol	Village	368	
		Maresego	Village	518	
		Montignan	Hameau	46	
		Bresani	Hameau	19	
		Gracinchie	Village	157	
		Decani	Village	524	
		Ruanzi	Hameau	25	
		S. Domenica	Hameau	15	
		Guadigna	Village	123	
		Crismani	Hameau	22	
		Besovizza	Hameau	55	
		Sabadini	Hameau	40	
		Burij	Hameau	52	
		Bernetichi	Hameau	36	
		Dragogna	Hameau	12	
		Chermaz	Hameau	34	

1	2	3	4	5	6
CAPO	Capo	Spalmarij	Hameau	8	
D'ISTRIA	d'Istria	Marancini	Hameau	17	
		Mordini	Hameau	10	
		Rajd	Hameau	51	
		Babichi	Village	108	
		Coyplan	Hameau	5	
		Centora	Hameau	66	
		Chilbona	Hameau	14	
		Mansano	Village	359	
		Sorban	Hameau	94	
		Mariachic	Hameau	86	
		Oacurus	Village	133	
		Olmi	Hameau	29	
		Cornegne	Hameau	22	
		Capch	Hameau	47	
		Pisari	Hameau	29	
		Cortini	Hameau	48	
		Sniglovich	Hameau	26	
		Monte	Hameau	45	
		Schekewez	Hameau	19	
		Marussich	Hameau	59	
		Salm	Hameau	37	
		Starice	Hameau	22	
		Rosmania	Hameau	39	
		Monte	Village	405	
		Cavriago	Hameau	22	
		Gason	Village	173	
		Montotoo	Hameau	62	
		Sergassi	Hameau	94	
		Paderno	Hameau	39	
		Pagnano	Village	138	
		Zuppanich	Hameau	19	
		Dilizi	Hameau	14	
		Figariola	Hameau	75	
		Maizan	Hameau	71	
		Rochitovich	Village	103	
		Cortivo Borisj	Hameau	6	
		Leschuzze	Hameau	3	
		S. Antonio	Village	100	
		Cociancichi	Hameau	72	
		Belvederi	Hameau	10	
		Lozza Patronio	Hameau	9	
		Martestin	Hameau	9	
		Ferri	Hameau	19	
		Feruzan	Hameau	6	
		Tomasichi	Hameau	18	
		Corè	Hameau	9	
		Gregorichi	Hameau	41	
		Turchi	Hameau	69	
		Soguar	Hameau	51	
		Ciffigne	Hameau	24	
		Bonini	Hameau	10	
		Cavelichi	Hameau	62	
		Assole	Hameau	21	
		Santini	Hameau	7	
		Osteria	Hameau	2	
		Ficomi	Hameau	21	
		Sterna	Village	256	
		Coerton	Village	112	
		Vergnach	Hameau	75	
		Gomilla	Hameau	32	

1	2	3	4	5	6		
CAPO D'ISTRIA	Capo d'Istria	Buttari	Hameau	49			
		Glarizza	Hameau	4			
		Denichi	Hameau	18			
		Lowrizzi	Hameau	14			
		Gingouzzi	Hameau	11			
		Filaria	Hameau	26			
		Succhi	Hameau	15			
		Passudi	Hameau	18			
		Ochiasch	Hameau	4			
		Chiasco	Hameau	9			
		S. Valentino	Hameau	13			
		Mettes	Hameau	8			
		Bräico	Hameau	9			
		Russich	Hameau	10			
		Arnachie	Hameau	2			
		Topolovaz	Village	140			
		Semovaz	Hameau	107			
		Coromaz	Hameau	28			
		Belvedur	Hameau	19			
		Cherivoi	Hameau	47			
		Mucinighi	Hameau	15			
		Scherdigi	Hameau	26			
		Dugaberda	Hameau	32			
		Lucibrech	Hameau	79			
		Trabesse	Hameau	57			
		Sugliani	Hameau	10			
		Butari	Hameau	33			
		Trusche	Village	190			
		Borte	Village	152			
		Bartuli	Hameau	16			
		Geme	Hameau	60			
		Scherglievaz	Hameau	40			
		Lavera	Village	141			
		Kripelzi	Hameau	21			
		Lopar	Hameau	85			
		Baredinzi	Hameau	9			
		Popetra	Village	120			
		Tersecco	Hameau	98			
		Zabavie	Hameau	32			
		Valmovrasa	Village	335			
		Figarola	Village	144			
		Duori	Hameau	60		17.441	
			Isola	Isola	Ville	2.650	
				S. Pietro	Village	240	
				Padena	Village	250	
				Corte	Village	180	
				Malio	Hameau	58	
				Albuzan	Hameau	76	
				S. Onofrio	Hameau	18	
				Valdernaiga	Hameau	43	3.515
			Muggia	Muggia	Ville	1.174	
				Valle	Village	342	
				Caresana	Village	238	
				Ospo	Village	249	
				Gabrovizza	Village	225	
				Plavia	Village	90	
				Badica	Hameau	66	
				Stramar	Hameau	14	
				Monti Crevatini	Hameau	89	

1	2	3	4	5	6	
CAPO DISTRIA	Muggia	Elleri	Hameau	66		
		S. Barbara	Hameau	64		
		Sossichi	Hameau	18		
		Buscicchi	Hameau	45		
		Scoffie di sotto	Village	131		
		Oltra	Village	166		
		Ancaron	Hameau	55		
		Scoffie di mezzo	Village	196		
		Scoffie di sopra	Hameau	46	3.274	24.230

PIRANO	Pirano	Pirano	Ville	5.550		
		Valle di Siciolle	Hameau	25		
		Valle di Strugnan	Hameau	37		
		Valle di Faiano	Hameau	8		
		S. Bernardino	Hameau	17		
		Castel Venere	Hameau	58		
		Gadene	Hameau	43		
		Uchi	Hameau	98		
		Montrin	Hameau	83		
		Visinada	Hameau	47		
		Vignara	Hameau	9		
		Simonitja	Hameau	12		
		Speciaria	Hameau	9		
		Ottavina	Hameau	9		
		Fralizza	Hameau	12		
		Conica	Hameau	14		
		Madona	Hameau	11		
		Glanzietta	Hameau	4		
		Casa Bianca	Hameau	7		
		Colombaria	Hameau	9		
		Capitania	Hameau	11		
		Marcovaz	Hameau	14		
		Mazzoria	Hameau	12		
		Piovania	Hameau	5		
		Osteria	Hameau	9		
		Salvori	Hameau	2		
		Stanzia grande	Hameau	15		
		Arbori	Hameau	15		
		Fontane	Hameau	9		
		Franceschia	Hameau	19		
		Mazzoria	Hameau	14		
		Frallia	Hameau	8		
		Seppelia	Hameau	7		
		Velizza	Hameau	13		
		S. Pietro	Hameau	5		
		Salvella	Hameau	14		
		Groppia piccola	Hameau	9		
		Bruttia	Hameau	12		
		Groppia grande	Hameau	8		
		Leparina	Hameau	5		
		Corona	Hameau	13		
		Medeghia grande	Hameau	10		
		Medeghia picciola	Hameau	4		
		Monte	Hameau	4		
		Volperia	Hameau	10		
		Borostia	Hameau	7	6.316	

1	2	3	4	5	6	
PIRANO	Buje	Buje	Ville	1,511		
		Tribano	Village	194		
		Carso	Hameau	85		
		Carsette	Hameau	71		
		Montecucco	Hameau	9		
		Lubiana	Hameau	12		
		Cocevrà	Hameau	4		
		Giurizan	Hameau	9		
		Gamboz	Hameau	18		
		Scarlènia	Hameau	12		
		Marcozia	Hameau	4		
		Craesizza	Village	123		
		Buzzai	Hameau	43		
		Costelaz	Hameau	41		
		Lazari	Hameau	37		
		Ponta	Hameau	13		
		Beccher	Hameau	9		
		Gardossi	Hameau	44		
		Radanich	Hameau	32		
		Prencipi	Hameau	43		
		Visentini	Hameau	55		
		S. Stefano	Hameau	16		
		Baredin di Sopra	Hameau	46		
		Baredin di Sotto	Hameau	48	2,479	
		Grisignana	Grisignana	Village	380	
			Periàch Calcini	Hameau	59	
			Bolara	Hameau	94	
			Ragancini	Hameau	44	
			Pisoni	Hameau	73	
			Sakoni	Hameau	44	
			S. Zuanne	Hameau	69	
			Denielj Chervatin	Hameau	109	
			Bancovich Ros-			
			mann	Hameau	49	
			S. Florian	Hameau	116	
			Martincich Dubzi	Hameau	85	
			Altini Slavizze	Hameau	56	
			Villanova	Village	298	
Lissa e Serbani	Hameau		51			
Medelin	Hameau		60			
Piemonte	Village		187			
Cherti	Hameau		100			
Lubini e Visentin	Village		204			
S. Giorgio	Hameau		44			
Chiandi e Stoco-						
vaz	Hameau		134			
Biloslavi	Village		136			
Castagna	Village		170			
Monte Biloslavi	Hameau		46			
Ghet Belicevizza	Hameau		52	2,660		
Omago	Omago		Bourg	803		
	Seghetto		Hameau	70		
	Gaubba	Hameau	21			
	Rosazzo	Hameau	10			
	Carso	Hameau	19			
	Romania	Hameau	14			
	Zambratia	Hameau	12			
	Cortina	Hameau	6			
	Bosco	Hameau	4			
	Colombera	Hameau	4			

1	2	3	4	5	6		
PIRANO	Omago	Zacchignesia	Hameau	6			
		Sigaro	Hameau	7			
		Giurizzania	Hameau	10			
		Rottavia	Hameau	4			
		Fratizzi	Hameau	15			
		Crapez	Hameau	4			
		Centenari	Hameau	18			
		Schiavonia	Hameau	11			
		Momo	Hameau	6			
		Turchia	Hameau	3			
		Caldania	Hameau	5			
		Bassania	Hameau	15			
		Metti	Hameau	56			
		S. Nicolò	Hameau	15			
		Palazzetto	Hameau	5			
		San Vito	Hameau	5			
		Spine	Hameau	6			
		Polesina	Hameau	4			
		San Pietro	Hameau	7			
		Petrovia	Village	164			
		Giezzi	Hameau	15			
		Molino	Hameau	5			
		Materada	Hameau	11			
		Scipel	Hameau	11			
		Martinsich	Hameau	29			
		Perjetich	Hameau	17			
		Momechia	Hameau	14			
		Boscheria	Hameau	17			
		Cipiani	Hameau	52			
		Cristavaz	Hameau	4			
		Purgaria	Hameau	7			
		Giurizzani	Hameau	28			
		Dugaz	Hameau	6			
		Mateklich	Hameau	15			
		Sosa	Hameau	5			
		Pizzico	Hameau	33			
		Grotta	Hameau	5			
		Guardizza	Hameau	11			
		Villaria	Hameau	47			
		Baosta	Hameau	8			
		San Giovanni	Hameau	10			
		Radich	Hameau	14			
		Zacchigni	Hameau	59			
		Coronica	Hameau	30			
		Dolinz	Hameau	36			
		Capelotto	Hameau	4			
		San Lorenzo	Hameau	31			
		Fernich	Hameau	9			
		Babich	Hameau	10			
		Scrigner	Hameau	12			
		Vidozzie	Hameau	27			
		Scanizza	Hameau	14			
		Babich	Hameau	22			
		Cherti	Hameau	24			
		Burolli	Hameau	63			
						2.034	
			Cittanova	Cittanova	Bourg	625	
				Corpignan	Hameau	13	
				Casetta Urizio	Hameau	2	
				Calicar	Hameau	5	
				Salvella	Hameau	10	

1	2	3	4	5	6	
PIRANO	Cittanova	Fochinia	Hameau	—		
		Dalla	Village	121		
		Romania	Hameau	5		
		Carrin	Hameau	4		
		Fraschiarìa	Hameau	10		
		Businia	Hameau	9		
		Stanzietta	Hameau	9		
		Stanza grande	Hameau	9		
		Paola	Hameau	12		
		Vittoria	Hameau	15		
		Stanza nuova	Hameau	12		
		Terre dette del Vescovo	Hameau	6		
		Puliere	Hameau	8		
		S. Agata	Hameau	9		
		Vertonaglio	Bourg	533		
		Franetich	Hameau	44		
		Cattanari Valle	Hameau	11		
		Luconi	Hameau	12		
		Radini	Hameau	34		
		Ponta	Hameau	11		
		Fiorini	Hameau	28		
		Martincich	Hameau	44		
		Cavra	Hameau	22		
		Cattanari	Hameau	23		
		Turrini	Hameau	43		
		Monte	Hameau	6		
		Grobizze	Hameau	3		
		Valentich	Hameau	4		
		Balbie	Hameau	5		
					1.707	15.196

PIQUEN- Pinguente
TE

Pinguente	Village	439
Strana	Hameau	94
S. Spirito	Hameau	109
Ogni Santi	Village	98
S. Donato	Village	256
Sterpet	Village	212
S. Domenica	Hameau	99
S. Martino	Village	77
S. Zuanne	Hameau	174
Corte	Hameau	60
Prazari	Hameau	30
Prugn	Hameau	44
Mlum	Hameau	94
Cerniglia	Hameau	30
Cernizza	Hameau	86
Pusane	Hameau	35
Gicari	Hameau	26
Spelich	Hameau	4
Abrani	Hameau	18
Podrezach	Hameau	44
S. Lorenzo	Hameau	3
Molini	Hameau	6
Codoglie	Hameau	23
Urini	Hameau	21
Gorisiza	Hameau	14

1	2	3	4	5	6
PENGUEN. Pinguente		Molini	Hameau	8	
TR		Zonti	Hameau	10	
		Lanischie	Village	222	
		Brest	Hameau	84	
		Podgacchie	Hameau	143	
		Praporchie	Village	145	
		Stann	Village	161	
		Dane	Village	162	
		Corpignaco	Hameau	42	
		Clenoschiach	Hameau	60	
		Bergodaz	Village	211	
		Racievaz	Village	204	
		Sotto Respo	Hameau	72	
		Terstenico	Hameau	123	
		Socerga	Hameau	84	
		Luchini	Hameau	30	
		Maurich	Hameau	6	
		Tullacchi	Hameau	39	
		Saulicchi	Hameau	25	
		Perai	Hameau	13	
		Belobrada	Hameau	10	
		Carli	Hameau	14	
		Marsichi	Hameau	31	
		Scocchi	Hameau	23	
		Ognni	Hameau	11	
		Olica	Hameau	40	
		Salise	Hameau	46	
		Zonti	Hameau	39	
		Tercussi	Hameau	24	
		Mocille	Hameau	37	
		Crib	Hameau	77	
		Scugari	Hameau	58	
		Rozzo	Village	110	
		Clai	Hameau	52	
		Chercus	Hameau	58	
		Cerites e Valle	Village	89	
		Roma	Hameau	68	
		Rugievaz	Hameau	57	
		Blatnavaz	Hameau	93	
		Turcia	Hameau	22	
		Brul	Hameau	34	
		Slapniza	Hameau	55	
		Draga	Hameau	33	
		Zulich	Hameau	39	
		Pogle	Village	152	
		Compagn	Hameau	78	
		Nugla	Village	167	
		Sovignacco	Hameau	83	
		Prazna	Hameau	113	
		Maggeri	Hameau	65	
		Sirofichi	Hameau	88	
		Chertebrech	Hameau	38	
		Dobrisia	Hameau	36	
		Berda	Hameau	56	
		Poje	Hameau	73	
		Germania	Hameau	44	
		Pregara	Village	75	
		Stufissi	Hameau	14	
		Reparat	Hameau	40	
		S. Simon	Hameau	20	

6.202

1	2	3	4	5	6	
PINGUEN- TE	Draguch	Village	148			
	Quinçan	Hameau	17			
	Cherparie	Hameau	27			
	Glavini	Hameau	11			
	Messarichi	Hameau	47			
	Corelich	Hameau	45			
	Stacolci	Hameau	70			
	Segari	Hameau	42			
	Bastini	Hameau	34			
	Covacichi	Hameau	25			
	Monti	Hameau	30			
	Scragnari	Hameau	20			
	Brot e Sajarsi	Hameau	71			
	Colmo	Hameau	28			
	Cotle	Hameau	52			
	Podoroch	Hameau	49			
	Muran	Hameau	26			
	Bencich	Hameau	44			
	Malfinci	Hameau	20			
	Calci	Hameau	21			
	Clanz	Hameau	24			
	Borai	Hameau	11			
	Erconcichi	Hameau	28			
	Marcibroch	Hameau	45			
	Zubalich	Hameau	90			
	Valicich	Hameau	11			
	Martischlach	Hameau	25			
	Rugievaz	Hameau	14			
	Puchina	Hameau	48			
	S. Clemente	Hameau	50			
	Ivicich	Hameau	18			
	Racizze	Hameau	78			
	S. Martin	Hameau	69			
	Monti	Hameau	65			
	Crustari	Hameau	88			
	Loese	Hameau	45			
	Cossariga	Hameau	59			
	Grimalda	Hameau	6			
	Podmerischie	Hameau	63			
	Cerie	Hameau	44			
	Podmegie	Hameau	85			
	Orilchi	Hameau	12			
	Vanaschizze	Hameau	29			
	Pagovizze	Hameau	14			
	Marcenigla	Hameau	92			
	Giuradi	Hameau	69			
	Negmar	Hameau	39			
	Verch	Village	144			
	Dobrova	Hameau	67			
	Barussichi	Hameau	69			
	Corenichi	Hameau	73			
	Palladini	Hameau	38			
	Clarichi	Hameau	65			
	Medveja	Hameau	70			
	Schiulchi	Hameau	47			
	Segnach	Village	136	2.757		
	Portole	Portole	Bourg	458		
		Sturmaz	Hameau	9		
		Marsich	Hameau	20		
		Beninichi	Hameau	16		

1	2	3	4	5	6
PINGUEN- Portole TE	Ipsi	Hameau	26		
	Tasso	Hameau	23		
	Poteaich	Hameau	29		
	Gradigna	Village	126		
	Antonzi	Hameau	42		
	Pighini	Hameau	48		
	Passini	Hameau	53		
	Fachini	Hameau	29		
	Salichi e Iokb	Hameau	37		
	Benzani	Hameau	30		
	Cabragnach	Hameau	21		
	Ridumi	Hameau	28		
	Zotichi	Hameau	56		
	Zubini	Village	89		
	Basiachi	Hameau	48		
	Palonizza	Hameau	12		
	S. Silvestro	Hameau	20		
	Craich	Hameau	30		
	Pauletichi	Hameau	44		
	Biaschich	Hameau	18		
	Lubiani	Hameau	24		
	Bassanesi	Hameau	46		
	Foschichi	Hameau	12		
	Pajer	Hameau	18		
	Mauretichi	Hameau	36		
	Biaschich	Hameau	22		
	Grimaldi	Hameau	21		
	Freschiech	Hameau	14		
	Calagarichi	Hameau	38		
	Naverco	Hameau	20		
	Vragnat	Hameau	21		
	Orlichi	Hameau	50		
	S. Zuanne	Hameau	34		
	Cherischi	Hameau	34		
	Orsich	Hameau	14		
	Segar	Hameau	19		
	Disiotti	Hameau	30		
	Crastichi	Hameau	44		
	Petretichi	Hameau	20		
	Loganisi	Hameau	39		
	Scojani	Hameau	15		
	Craati	Hameau	40		
	Strachi	Hameau	13		
	Sorghhi	Hameau	47		
	Scoffi	Hameau	69		
	Marcovich	Hameau	16		
	Vranich	Hameau	11		
Cepich	Village	126			
Mum	Village	92			
Sdregna	Hameau	69			
Kmeti	Hameau	37			
Seraizi	Hameau	22			
Gherdini	Hameau	33			
Chersi	Hameau	15			
Rumini	Hameau	32			
Snidari	Hameau	69			
Fabiani	Hameau	26			
Medizzi	Hameau	33			
Visentini	Hameau	32			
Oriezzani	Hameau	31			

1	2	3	4	5	6
PINGUEN- Portole TE	Giaczi	Hameau	40		
	Chini	Hameau	44		
	Rusgnacchi	Hameau	22		
	Buttorai	Hameau	11		
	Castelani	Hameau	18		
	Opatia	Hameau	21	2.852	11.811

PARENZO Parenzo	Parenzo	Ville	1.850		
	Varvari	Hameau	71		
	Sbandati	Hameau	40		
	Starich	Hameau	13		
	Montisana	Hameau	20		
	Radmani	Hameau	31		
	Rusich	Hameau	18		
	Radolovich	Hameau	54		
	Misetich	Hameau	13		
	Geonich	Hameau	34		
	Lisaz	Hameau	13		
	Vesnaver	Hameau	35		
	Villarich	Hameau	35		
	Michelich	Hameau	11		
	Filippini	Hameau	16		
	Muscovich	Hameau	20		
	Redovani	Hameau	12		
	Cadun	Hameau	7		
	Miancich	Hameau	14		
	Kenandragni	Hameau	4		
	Monsalese	Village	71		
	Dracevaz	Village	102		
	Valcarino	Hameau	32		
	Giassenovizza	Hameau	36		
	Cotossa	Hameau	12		
	Manghebbo	Hameau	44		
	S. Servolo	Hameau	12		
	Podarizza	Hameau	3		
	Chirmignach	Hameau	35		
	Foscolino	Hameau	38		
	Litar	Hameau	7		
	Torre	Village	390		
	Abrega	Village	97		
	Fratte	Hameau	43		
	Peroj	Hameau	38		
	Gheda	Hameau	31		
	Rossa	Hameau	11		
	Momperlon	Hameau	6		
	Berchich	Hameau	5		
	Cossinosich	Village	70		
	Antonzi	Hameau	19		
	Marelich	Hameau	1		
	Vilanova	Village	135		
	Cossich	Hameau	16		
	Bercich	Hameau	42		
	Decovich	Hameau	42		
	Micatovich	Hameau	17		
Bercich	Hameau	8			
Braicovich	Hameau	4			

1	2	3	4	5	6			
PARENZO	Parenzo	Stanich	Hameau	18				
		Braicovich	Hameau	8				
		Cucaz	Hameau	23				
		Albanese	Hameau	4				
		Maggio	Hameau	13				
		Maggio piccolo	Hameau	34				
		Vranich	Hameau	22				
		Gulich	Hameau	11				
		Vergottini	Hameau	4				
		Bevilacqua	Hameau	6				
		Cervera	Hameau	10				
		Pizzal	Hameau	7		3.838		
		Montona	Montona	Montona	Ville	1.574		
				Bercaz	Village	131		
S. Vitale	Village			192				
Monte di Ritossi	Hameau			93				
Cerian	Village			117				
Raccotole	Hameau			72				
Monatè	Hameau			104				
S. Giovanni di Sterna	Village			366				
Rapavel	Village			160				
Montreo	Village			258				
Novacco	Village			313				
Leoseghiaz	Hameau			88				
Sella di Novacco	Hameau			103				
Caroiba	Village			153				
Macoibi	Village			126				
Caldier	Village			150				
Zumesco	Hameau			106				
Vissignano	Village			235				
Marcovaz	Village			158				
Declevi	Hameau			30				
Srebarnichi	Hameau			11				
Benzani	Hameau			14				
Sterpacichi	Hameau			46				
Legovich	Hameau			13				
Milanesi	Hameau			14				
Farina	Hameau			19				
Pirovich	Hameau			5				
Radossi	Hameau			54				
Smojan	Hameau			3				
Colombera	Hameau			25				
Buchichi	Hameau			21				
Mondelebotte	Hameau			4				
Baratto	Hameau			20				
Zoricich	Hameau			26				
Radovani	Hameau			67				
Buerich	Hameau			10				
Cossuti	Hameau	30						
Maredich	Hameau	7						
Kenandraghi	Hameau	28						
Persurich	Hameau	42						
Percovich	Hameau	7						
Kigovich	Hameau	15						
Ivich	Hameau	4						
Raffaelli	Hameau	14						
Radessich Busson	Hameau	4						
Sovischine	Hameau	50						
Simetichi	Hameau	37						

Vron & Hassen Communes	Noms Des Communes et de leurs Composants Chaque Arrondissement	Vron & Hassen Communes
	Report	
		1175
	Bezinacq..... hameau	42
	Vithersa..... village	150
	Meyrès..... hameau	62
	Toschion..... hameau	38
	Agreuilh..... hameau	21
	Granchin..... hameau	11
	Bedini..... hameau	41
	Castella..... hameau	17
	Lacavie h..... hameau	36
	Malboricq..... hameau	35
	Chiracq..... hameau	72
	Castani..... hameau	55
	Maza Chichicq..... hameau	21
Osera	Chodivich..... hameau	11
	Duchicq..... hameau	8
	Mampadano..... hameau	62
	Chanchi..... hameau	24
	Ladoraz..... hameau	14
	Badacich..... hameau	29
	Caoraz..... hameau	69
	Stiffanich..... hameau	63
	Turnich..... hameau	22
	Morganich..... hameau	7
	Callatin..... hameau	7
	Yonaz..... hameau	11
	Calluni..... hameau	22
	Callubich..... hameau	5
		2246

Faksimil 2: Stranica o Vrsaru u francuskom popisu 1811. (bilješka 25)

1	2	3	4	5	6
PARENZO	Montona	Cernocober	Hameau	36	
		Marusichi	Hameau	35	
		Ziganti	Hameau	21	
		Bursichieva	Hameau	10	
		Clarichi	Hameau	18	
		Derchiarra	Hameau	25	
		Cherti	Hameau	38	5.302
	Orsera	Orsera	Bourg	500	
		Vergotini	Hameau	6	
		Simaja	Hameau	1	
		Baricchio	Hameau	2	
		Blecich	Hameau	1	
		Fontane	Village	228	
		Lemo	Hameau	26	
		Bombasina	Hameau	9	
		Gramo	Hameau	9	
		Moncalbo	Hameau	4	
		Montenegro	Hameau	3	
		Millesovizza	Hameau	9	
		Delich	Hameau	23	
		Brodanich	Hameau	20	
		Giroldia	Hameau	18	
		Contesich	Hameau	22	
		Marassi	Hameau	39	
		Casalassi	Hameau	24	
		Brabich	Hameau	20	
		Millevich	Hameau	2	
		S. Lorenzo	Village	73	
		Dodich	Hameau	27	
		Medach	Hameau	23	
		Matossovich	Hameau	86	
		Pertinacci	Hameau	43	
		Villanova	Village	150	
		Napich	Hameau	22	
		Voschion	Hameau	36	
		Sgrabich	Hameau	21	
		Gianchi	Hameau	41	
		Radini	Hameau	43	
		Busleta	Hameau	17	
		Lacovich	Hameau	36	
		Malossovich	Hameau	35	
		Cherlach	Hameau	72	
		Giursani	Hameau	55	
		Stanza Chechich	Hameau	21	
		Medivich	Hameau	21	
		Buchich	Hameau	8	
		Mompademo	Hameau	62	
		Banchi	Hameau	34	
		Racovaz	Hameau	14	
		Radacich	Hameau	29	
		Racovaz	Hameau	69	
		Stiffanich	Hameau	63	
		Sunich	Hameau	22	
		Morgantich	Hameau	9	
		Mattulin	Hameau	7	
		Bonazza	Hameau	34	
		Cattuni	Hameau	82	
		Cossutich	Hameau	5	
		Brattovich	Hameau	12	
		Zupencich	Hameau	6	2.246

1	2	3	4	5	6	
PARENZO	Visinada	Visinada	Bourg	563		
		Boschetto	Hameau	14		
		Corclada	Hameau	62		
		Ferenzi	Village	131		
		Vragnascelle	Village	181		
		Boldassi	Hameau	91		
		Martelecchi	Hameau	13		
		Zudetich	Hameau	77		
		Castellier	Village	215		
		Covaz	Hameau	58		
		Rosca	Hameau	29		
		Valentich	Hameau	30		
		Rojaz	Hameau	44		
		Banobich	Hameau	81		
		Cociancich	Hameau	79		
		Legovich Babich	Hameau	67		
		Legovich Iadin	Hameau	71		
		S. Domenica	Village	345		
		Sminzi	Hameau	26		
		Segnado	Hameau	23		
		S. Michiel sotto Terra	Hameau	13	2.213	13.599

4. Zaključak

Ogleda li se problematika našeg razmatranja u svjetlosti tadašnjih prilika, onda valja istaknuti da one nipošto nisu pogodovala čvrstom, ravnomjernom i uzlaznom kretanju i napretku. Naprotiv, te su prilike bile protkane perturbacijama i neizvjesnostima. A upravo u to vrijeme biva Istra uvučena u krupna evropska zbivanja, koja su prouzrokovala dugotrajne i dalekosežne posljedice. Na području same Istre zbivaju se promjene: postepeno propada kasnofeudalni društveni organizam, izrastaju kapitalistički elementi i odnosi, zatim se smjenjuju nosioci vlasti, zamjenjuju se dotadašnje stare državne i pokrajinske granice novima, ukrštavaju se i sukobljavaju različiti interesi itd. U okviru tih zbivanja živjelo je istarsko stanovništvo i stvaralo uvjete za život. Kao što to nije pogodovalo čvrstom i mirnom životu naroda, tako to nije bilo sasvim pogodno za upoznavanje i evidentiranje stanja stanovništva na terenu.

Uza sve to ti su popisi pouzdani i upotrebljivi, iako ima u njima nepreciznosti, nedosljednosti i pokoja lakuna. Oni tvore *glavne izvore* za upoznavanje kretanja stanovništva, koji su se sačuvali i do nas dospjeli. Među njima postoje razlike i s obzirom na stupanj točnosti i s obzirom na broj i vrstu podataka. Vezano je to uz konkretne uvjete u kojima se provodio popis, te uz metodologiju i svrhu prikupljanja podataka.

A. U prvom su popisu iznijete i fiksirane župe, kapelanije i naselja, zatim apsolutni i relativni broj stanovnika po župama (tablica 1). To je sve utvrđeno u okviru četiriju biskupija — koparske, novigradske, porečke i pulske. One su na svom području imale različit broj župa, naselja i stanovnika.

Biskupije	Župe	Naselja	Stanovništvo	Postoci
Koparska	22	77	25.612	26,54
Novigradska	11	19	13.811	14,30
Porečka	44	76	38.231	39,60
Pulska	24	32	18.878	19,56
	101	204	96.532	100

U velikoj mjeri te (pa i druge) podatke upotpunjuje i kompletira popis porečke biskupije (tablica 2). Dragocjeni su njegovi podaci o starosnoj dobi i spolnoj strukturi stanovništva, koje na žalost tadašnji popisi obično nisu donosili. Preko tih i takvih podataka mogu se izvoditi relativno pouzdani zaključci ne samo za porečku biskupiju već i za druge.

Naše se poznavanje biskupija, odnosno bivšega mletačkog područja u Istri, znatno upotpunjuje utvrđivanjem njihova opsega (površine). Uza sve škrte, kontraverzne i neprecizne podatke o veličinama i mjerama ondašnje površine uspjelo se utvrditi da je na koparsku biskupiju otpadalo 808,35, novigradsku 291,27, porečku 905,24 i pulsku 582,14 km². Tu kao i drugdje gustoća naseljenosti ovisila je o čitavu nizu pozitivnih i negativnih čimbenika i okolnosti koje su pratile migracije, zadržavanje i održavanje stanovništva u Istri. To se donekle razabire u naseljenosti biskupija. Tako je dolazilo u biskupiji koparskoj 31,69, novigradskoj 47,42, porečkoj 42,24 i pulskoj 32,45 stanovnika na 1 km². Prosječna pak naseljenost iznosila je 37,71 osoba na 1 km².

B. Austrijski i francuski popisi pružaju dobar pregled stanovnika po popisnim jedinicama. U oba su, na žalost, izostala standardna demografska i socijalno-ekonomska obilježja. Razlike koje su vidljive među njima valja tražiti u metodološkom prikupljanju i fiksiranju podataka s jedne strane, a s druge, u smanjivanju ili povećavanju broja stanovnika u vremenu između prvog i drugog popisa. Stoga neke popisne jedinice pokazuju razlike u broju stanovnika, a odatle razlika u konačnom zbroju.

C. Francuski popis iz 1811. donosi detaljan i jedinstven pregled za sve četiri kategorije naselja: za gradove, trgovišta, sela i zaseoke i za svako od njih broj stanovnika (prilog 1). Broj naselja iznosio je 1.042, tako da otpada na gradove 11, trgovišta 8, sela 139 i zaseoke 884. Prije toga evidentiran je taj broj kao najveći na 230. Popis omogućuje da se prati kretanje stanovnika za svako naselje zasebno i za oveće popisne jedinice koje obuhvaćaju više naselja. Uspoređivanjem njihovih veličina dobivaju se zanimljive proporcije. To sve još upotpunjuje broj kuća koji je dan za oveće popisne jedinice — općine. U dvadeset dvije općine utvrđeno je 17.167 kuća. Na svaku kuću dolazilo je prosječno 5,55 osoba. Naravno, po općinama bilo je od toga odstupanja naniže i naviše (str. 27). Inače ukupan broj stanovnika od 95.443 pokazuje tendenciju laganog uspona, ali nije još dostigao brojku iz godine 1803. Upravo se iz svega toga može izvući zaključak da je stanovništvo na svom putu u to vrijeme *bilježilo oscilativnu crtu*.

BEVÖLKERUNGSBEWEGUNG IN DEM FRÜHEREN
VENEZIANISCHEN ISTRIEN WÄHREND DER ZEIT DER
ÖSTERREICHISCHEN UND FRANZÖSISCHEN HERRSCHAFT
(1803—1811)

Zusammenfassung

Anhand verschiedener Originaldokumente wird die sehr komplexe Problematik der Bevölkerungsbewegung an der Schwelle des 19. Jh. dargestellt, erleuchtet und aufgewertet. Es wird des weiteren festgestellt, daß damalige Verhältnisse, durch Störungen und Ungewißheit gekennzeichnet, weder die Allgemeingesellschaftlichen noch die Bevölkerungsbewegung auf der Aufstiegslinie begünstigt hatten. Darüberhinaus wurde Istrien in die große europäische Geschehenisse einbezogen, die eine langfristige und weitreichende Auswirkung auf es hatten. Dies wirkte sich auch auf die Volkszählung aus.

Trotzdem sind einige dieser Auszählungslisten zuverlässig und auswertbar. Obwohl manchmal unpräzise, inkonsequent und mit einigen »Leckerbissen« versehen, stellen diese Listen die Hauptquelle zur Untersuchung der Bevölkerungsbewegung. Auch unter ihnen sind Unterschiede hinsichtlich des Genauigkeitsgrades sowie der Zahl und Art der Angabe festzustellen. Dies ist eng mit den konkreten Auszählungsbedingungen, mit der angewandten Methodologie und der Absicht der Informationssammlung verbunden.

a)

In der ersten Liste sind auch feststehende Pfarren, Hilfspfarren und Siedlungen aufgezählt; es folgen relative und absolute Einwohnerzahlen nach Pfarren (Tabelle 1). Dies wurde im Rahmen der vier Diözesen (Kopar, Novi-grad, Poreč, Pula) festgestellt. Diözesen wiesen auf ihren jeweiligen Gebiet eine unterschiedliche Anzahl von Pfarren, Siedlungen und Einwohnerzahl auf.

Diözesen	Pfarren	Siedlungen	Einwoh.-Zahl	Prozent
Kopar	22	77	25 612	26,54
Novigrad	11	19	13 811	14,30
Poreč	44	76	38 231	39,60
Pula	24	32	18 878	19,56
	101	204	96 532	100

In großem Umfang werden diese (und auch andere) Angaben durch die Volkszählungsliste der Diözese Poreč ergänzt und komplettiert (Tabelle 2). Wertvoll sind die Alters- und Angaben zur Geschlechtsstruktur der Bevölke-

zung, welche damals normalerweise nicht berücksichtigt wurden. Aufgrund dieser Angaben können relativ verlässliche Schlußfolgerungen nicht nur für Diözese Poreč, sondern auch für die anderen gezogen werden.

Unsere Kenntnisse über Diözesen, bzw. über das frühere venezianische Gebiet in Istrien werden durch die genaue Flächenbestimmung bedeutend erweitert. Trotz aller spärlichen, widersprüchlichen und unpräzisen Angaben zur Größen und Maßstäben der damaligen Flächenmessung, konnte festgestellt werden, daß auf Diözese Kopar 808,35 km², Diözese Novigrad 291,27 km², Diözese Poreč 905,24 km², Diözese Pula 582,14 km² entfallen. Die Bevölkerungsdichte hängt auch hier wie anderswo von einer ganzen Reihe positiver und negativer Faktoren und Umstände, die die Migration der Bevölkerung begleiteten, ab. Dies kann zum Teil der Bevölkerungsdichte der Diözesen entnommen werden. Es entfielen 31,69 Einwohner auf km² in Diözese Kopar, 47,42 in Diözese Novigrad, 42,24 in Diözese Poreč, 32,45 in Diözese Pula. Durchschnittliche Einwohnerdichte betrug 37,71 Einwohner auf km².

b)

Österreichische und französische Volkszählungslisten gewährleisteten eine gute Bevölkerungsübersicht nach Zählungsregionen. In beiden vermissen wir aber leider einheitliche demographische und sozio-ökonomische Merkmale. Unterschiede in der Volkszählungskriterien sind in der methodologischen Verfahrensweise einerseits, und in der Verminderung oder Vergrößerung der Bevölkerungszahl andererseits an der Zeit zwischen den beiden Volkszählungen zu suchen. Deswegen sind Unterschiede in der Bevölkerungszahl nach Zählungsregionen festzustellen, die für die Differenz in der Endzahl verantwortlich sind.

c)

Die französische Volkszählung aus dem Jahre 1811 gibt eine detaillierte und einheitliche Übersicht für alle vier Siedlungskategorien an: Städte, Marktflecken, Dörfer und Einzelhöfe. Für die Einzelkategorien wird die Einwohnerzahl bekanntgegeben (Anhang 1). Zahl der Siedlungen beträgt 1 042; 11 Städte, 8 Marktflecken, 139 Dörfer und 884 Einzelhöfe. Die Gesamtzahl wurde bevor mit 230 als Höchstzahl angegeben. Diese Liste ermöglicht eine genauere Betrachtung der Bevölkerungswandlung in allen Volkszählungsgebieten, d.h. Siedlungskategorien. Die Vergleiche über Größen führen zu interessanten Ergebnissen. Die Angaben wurden mit der Zahl der Häuser für alle größeren Zählungseinheiten (Gemeinden) ergänzt. In 22 Gemeinden wurden 17 167 Häuser gezählt. Pro Haus wurden 5,55 Personen festgestellt. Selbstverständlich wurden von Gemeinde zu Gemeinde Abweichungen nach oben und nach unten festgestellt. Die Gesamtbevölkerungszahl von 95 443 weist eine langsam steigende Tendenz auf. Doch wurde die Zahl aus dem Jahre 1803 nicht erreicht. Daraus kann beschlossen werden, daß die Bevölkerungszahl während dieser Zeit der Migration eine schwankende Linie aufweist.